

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н.КАРАЗІНА
СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра соціології управління та соціальної роботи

Пояснювальна записка
до бакалаврської роботи
на тему
**«СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА УКРАЇНЦЯМ,
ЯКІ ВИЇХАЛИ ДО ІТАЛІЇ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ»**

Виконала: студентка 4 курсу групи СР-45
першого (бакалаврського) рівня освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
Гречка А.Д.

Керівник: Садрицька С.В., кандидат
соціологічних наук, доцент закладу
вищої освіти кафедри соціології
управління та соціальної роботи

Рецензент: Кутирьова В.І., кандидат
соціологічних наук, доцент закладу вищої
освіти кафедри соціології соціологічного
факультету

Харків

2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНЦЯМ, ЯКІ ВИЇХАЛИ З КРАЇНИ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ	
1.1 Сутність поняття «соціальна допомога»	7
1.2 Особливості статусу українців за кордоном (на прикладі Італії)	14
1.3 Соціальна допомога в Італії на засадах континентально-європейської (консервативної) моделі соціальної політики	18
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. ВИДИ ДОПОМОГИ УКРАЇНЦЯМ, ЯКІ ВИЇХАЛИ ДО ІТАЛІЇ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ	
2.1 Загальнонаціональні види допомоги окремим категоріям населення	24
2.2 Діяльність національного управління соціального захисту Італії (Istituto Nazionale Previdenza Sociale (INPS))	30
2.3 Регіональні програми допомоги, допомога від муніципалітетів	36
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ СОЦІАЛЬНОЮ ДОПОМОГОЮ УКРАЇНЦЯМ, ЯКІ ВИЇХАЛИ ДО ІТАЛІЇ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ	
3.1. Програма соціологічного дослідження	46
3.2. Соціально-демографічні характеристики українців, які перебувають в Італії	49
3.3 Проблеми пов'язані з отриманням соціальної допомоги українцями в Італії та механізми їх вирішення	57
Висновки до розділу 3	67
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76

ВСТУП

Соціальні проблеми існують стільки, скільки само суспільство. І власне особливістю сучасного суспільства є розуміння необхідності їх вирішення. В суспільстві виникають проблеми, які пов'язані з соціально-психологічними та економічними факторами. Найгострішою сучасною проблемою зараз є військова агресія росії проти України. Через повномасштабну війну зросла велика кількість людей, які були вимушені покинути свої домівки. **Актуальність теми** полягає в тому, що внаслідок війни в Україні, все більше і більше збільшується кількість осіб, які змушені виїхати за кордон задля своєї безпеки та безпеки своїх дітей. І тому сучасним викликом є поліпшення життєдіяльності людей, які знаходяться за кордоном внаслідок повномасштабної війни росії проти України. За розрахунками ЦЕС, у кінці січня 2024 року за кордоном перебували 4,9 млн українських біженців [30]. Більшість українців обрали країни Європейського союзу, де отримали тимчасовий захист та прихисток. В Італії за різними підрахунками приблизно 150 тисяч українців скористалися соціальною допомогою та отримали тимчасовий захист.

Через проблеми, з якими стикаються українці, існує запит на соціальну допомогу як в Україні так і за її межами. Важливість вивчення соціальної політики іншої держави обумовлена тим, що це є важливою частиною професійної підготовки тих, хто працює в соціальній сфері, зокрема, соціальних працівників. Соціальні працівники повинні вміти допомагати таким людям, знати і володіти сучасними методами та технологіями соціальної роботи, які допоможуть справитися з сучасними проблемами суспільства.

Дане явище не є новим, адже в різні роки та в різних країнах люди зазнавали бід нападу та війни і змушені були покидати власні домівки, а не рідко і країни для порятунку. Відповідно, в міжнародній правовій системі існує механізм надання захисту цим особам. Що ж стосується нашої держави, це є новим явищем, адже за 23 роки незалежності громадяни не стикалися із повномасштабною війною на своїй території. Міжнародна система, не зважаючи на цілий ряд норм та правил, в яких описано як діяти в подібних ситуаціях, була не готова до такого великого потоку біженців з України. Держави практично за лічені дні приймали закони та створювали програми захисту, які зорієнтовані саме на біженців з України. Тому існує потреба у дослідженні особливостей надання тимчасового притулку українцям, виокремлення їх сильних та слабких сторін для майбутнього удосконалення цих систем.

Наукові дослідження соціальної допомоги біженцям мають широкий діапазон і представлені працями таких українських та зарубіжних вчених: Семигіна Т., Гусак Н., Трухан С., Капська А., Рущенко І., Ручка А., Акуленко Л., Балакірева О., Волосевич І., Карера С., Енелі Сігер М., Восильюїт Л., Брумет Л., Тюптя Л., Іванова І., Стівен Р. Табор, Левін Р., Яценко Г. та інші. Їхні праці посідають чільне місце у розвитку проблематики щодо гарантування соціального захисту біженцям на міжнародній арені в умовах сучасних викликів. Зважаючи на значні наукові здобутки у цій сфері, все ж таки доводиться констатувати, що багато питань залишаються поза форматом наукових досліджень і потребують вивчення на основі ґрунтового і системного підходу. Актуальність окреслених проблем і потреба в їх науково-практичному дослідженні зумовлюють вибір теми дослідження та визначають його мету та завдання.

Мета роботи – розкрити сутність соціальної допомоги, що надається українцям, які виїхали до Італії внаслідок війни, та визначити роль соціальної роботи у вирішенні їхніх проблем.

Відповідно до мети дослідження в роботі розглянуті наступні **завдання:**

- Проаналізувати теоретичні підходи до дослідження соціальної допомоги в рамках соціальної роботи, для інтерпретації соціальної допомоги українським громадянам за кордоном;
- Провести розмежування понять «мігрант», «біженець», «переселенець», «внутрішньо-переміщена особа»;
- Визначити пріоритетні проблеми українців, які виїхали до Італії через війну;
- Проаналізувати сучасний стан системи соціальної допомоги українцям в Італії та існуючі види соціальної допомоги;
- Провести розвідувальне дослідження проблеми соціальної допомоги українцям в Італії;
- Розробити рекомендації для українців, які виїхали до Італії внаслідок війни, щодо можливостей отримання соціальної допомоги в цій країні.

Об'єктом дослідження є соціальна допомога в Італії.

Предметом дослідження є соціальна допомога українцям, які виїхали до Італії внаслідок війни.

Робота виконана за допомогою теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження. Для окреслення теоретичних засад обраної теми було використано історичний метод, при дослідженні сутності соціальної допомоги та в процесі аналізу основних видів соціальної допомоги біженцям. Метод порівняння застосовано при розгляді регіональних програм допомоги

та програм допомоги від муніципалітетів. Метод спостереження використано при огляді діяльності національного управління соціального захисту в Італії. Метод аналізу використано для аналізу даних, які були отримані під час опитування українських біженців в Італії. Також, цей метод було використано при аналізі міжнародно правових актів та національних законів Італії. Статистичний метод було використано при побудові таблиць та рисунків. За допомогою методу кабінетного дослідження з використанням вторинного аналізу даних та аналізу документів було проведено дослідження соціального клімату серед біженців з України, які проживають в Італії.

В теоретичну базу дослідження входять дослідницькі праці українських та зарубіжних науковців, поданих вище, посібники, підручники, мережа Інтернет, міжнародні конвенції з питань соціального захисту біженців, аналітичні звіти ЄС, закони України та закони Італії, що стосуються прав біженців, аналітичні та статистичні дані та інші.

Робота складається із трьох розділів з підрозділами та висновками до кожного, загальних висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінок. Список використаних джерел складається із 61 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНЦЯМ, ЯКІ ВИЇХАЛИ З КРАЇНИ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

1.1 Сутність поняття «соціальна допомога»

Соціальна робота – це професія, яка пов’язана з наданням допомоги. Головною метою соціальних працівників є покращення добробуту суспільства, особливо для найбільш вразливих верств населення. Відмінними характеристиками соціальної роботи від інших професій є її акцент на моделі «людина в середовищі» та на соціальній справедливості. Ця професія спрямована на те, щоб допомогти людям розвивати свої навички та вміння використовувати власні ресурси та ресурси громади для вирішення проблем. Соціальні працівники працюють з людьми, щоб вивчити їхні стосунки, сімейну історію та соціальне середовище, яке впливає на них. Діяльність соціальної роботи пов’язана з процесом соціалізації, допомогою з боку суспільства та професійною діяльністю соціальних інститутів.

Соціальна робота ставить собі за мету зробити регулювання правових, економічних стосунків людини з суспільством, надати їй допомоги та підтримки в подоланні складних життєвих ситуацій, які заважають нормальному повноцінному життю, подолати асоціальність людини та відновити взаємовідношення між індивідом та суспільством для поліпшення якості його життєдіяльності.

Зміст соціальної роботи при вирішенні соціальних проблем полягає у наданні консультативної допомоги, яка може віднайти шляхи подолання складних життєвих обставин, розширення можливостей та самостійності осіб у подоланні їхніх проблем, встановлення зв’язків осіб з системами, які мають

необхідні ресурси та надають послуги, допомога людям допомогти собі. Зазвичай соціальні працівники вживають заходи щодо захисту найбільш вразливих верств населення від них самих та від інших осіб [19]. Тому соціальна робота є однією з найважливіших та найактуальніших професій в сучасному світі, адже вона сприяє налагодженню життєдіяльності людей, які опинились в складних життєвих обставинах [12].

Становлення соціальної роботи як виду професійної діяльності розпочалося в ХХ ст. внаслідок соціальних та економічних змін, які призвели до таких проблем як бідність, безпритульність та інших соціальних негараздів. Саме це стало поштовхом до надання соціальної допомоги та підтримки вразливим верствам населення. Соціальна робота акцентує свою увагу на особу, якій потрібно надати допомогу правильно, щоб така допомога не завдала шкоди та не погіршила б стан особи.

Соціальна допомога в широкому сенсі – це усі види державного соціального забезпечення, які виплачуються в грошовій або натуральній формі. Зокрема, Великий економічний словник тлумачить термін «соціальна допомога» як «турбота держави, суспільства про громадян, які потребують допомоги, сприяння у зв'язку з віком, станом здоров'я, соціальним становищем, недостатньою забезпеченістю засобами існування» [51]. Соціальну допомогу надають у вигляді пенсій, допомог, матеріальної допомоги, обслуговування хворих і престарілих, турботи про дітей. Отже, в широкому значенні соціальна допомога синонімізується із системою державного соц. забезпечення населення.

У вузькому значенні термін «соціальна допомога» розуміють як «виключно грошову виплату (одноразову чи періодичну), яка призначається певним категоріям осіб в порядку і розмірах, передбачених законом» [24]. З даним твердженням в певній мірі можна не погодитися, адже соціальна

допомога – це не лише допомога у грошовому вигляді, але й у вигляді товарів, продуктів харчування, товарі першої необхідності, одягу, надання послуг та інше.

Соціальна допомога – це «система соціальних заходів у вигляді сприяння, підтримки та надання послуг окремим особам або групам населення соціальною службою для подолання або пом'якшення їх життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності, адаптації в суспільстві» [16].

На мою думку саме це визначення найбільше підходить для використання у даному дослідженні. Адже в роботі розглядається саме допомога біженцям, тобто незахищеним верствам населення.

Соціальна підтримка - це система заходів за допомогою матеріального забезпечення, який відбувається за державний або місцевий бюджети громадян, котрі не мають юридичного права на пенсії та інші види допомог, але потребують соц. допомоги і не можуть самотійно вийти із скрутного становища.

Що стосується терміну «соціальний захист», то це – «система заходів, які здійснюються суспільством та його структурами щодо забезпечення гарантованих мінімально достатніх умов життя, підтримки життєдіяльності та активного існування людини» [32].

Термін «соціальне забезпечення» визначають як «комплекс заходів, спрямованих на підтримку та підвищення грошових доходів населення» [34]. Соціальне забезпечення є складовою соціальної політики держави і одночасно вважається невід'ємним компонентом системи соціального захисту і соціальної роботи зокрема.

Соціальне забезпечення є одним із провідних напрямків роботи організацій та установ Міністерства соціальної політики України, важливою

функцією фахівців із соціальної роботи, які працюють в управліннях соціального захисту населення — обласних, міських, районних державних адміністрацій.

Соціальна допомога, як форма соціального забезпечення населення України, поділяється на такі категорії:

1) відповідно до цільового призначення: для компенсації втраченої частини заробітку (допомога по вагітності та пологах, по догляду за дітьми до трирічного віку тощо); для повної заміни середньомісячного заробітку, який особа з незалежних від неї причин не може одержувати (допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам тощо); на поховання особи, яка не застрахована в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування; на доплату до основного заробітку, якщо він є нижчим за встановлений відповідно до закону прожитковий мінімум (допомога малозабезпеченим сім'ям тощо);

2) залежно від правової підстави отримання права на соціальну допомогу: потрапляння громадянина у важку життєву ситуацію, з якої неможливо самотійно вийти (допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам тощо); потрапляння особи в інші ситуації, які визнані законом соціально важливими і через які знижується можливість самотійно забезпечуватися (допомога при народженні дитини, допомога при усиновленні дитини тощо);

3) відповідно до форм призначення та виплати: одноразові грошові виплати (допомога на поховання) та періодичні платежі (більшість видів соціальної допомоги);

4) відповідно до категорій осіб, яким призначено соціальну допомогу: соціальна допомога інвалідам та іншим особам, які не мають права на

пенсію; допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам; допомога малозабезпеченим сім'ям; допомога сім'ям з дітьми тощо.

Соціальна робота як наука тісно взаємодіє з такими науками, як політологія, соціологія, психологія, педагогіка і вивчає практичну діяльність соціальних служб у різних громадах, серед різних верств населення і таким чином вона досліджує актуальні соціальні проблеми і тим самим допомагає вдосконалювати надання різних соціальних послуг. Таким чином формується теорія соціальної роботи.

В ході виконання бакалаврської роботи було використано наступні теорії соціальної роботи, вони дають змогу чітко проаналізувати питання соціальної допомоги біженцям.

Соціолого-орієнтовані теорії – в її основі лежить дослідження закономірностей соціального розвитку, структурування суспільства та взаємодії його соціальних інститутів. Основна увага спрямована на навколишньому середовищі. Однією з соціолого-орієнтованих теорій є системна теорія соціальної роботи. В цій теорії суспільство є соціальною системою, яка складається із взаємопов'язаних елементів, тобто соціальних інститутів, які взаємодіють між собою та впливають на життєдіяльність кожної людини. Дана теорія розглядає допомогу як виявлення соціальних факторів оточення та їх впливу на особу. Таким чином вона допомагає соціальному працівнику усувати обставини, які могли б призвести до негативних наслідків [18].

Марксистська теорія соціальної роботи розглядає допомогу особі як колективну роботу, яка спрямована на підвищення самосвідомості та здійснення соціальних змін у суспільстві. Характер допомоги соціального працівника може бути у вигляді соціального контролю та нагляду [41].

На основі даних теорій можна дослідити особливості надання соціальної допомоги та соціального захисту біженцям з України за кордоном. Вони дають змогу розробити чіткий механізм надання соціальної допомоги таким групам осіб, який базується на колективній допомозі, допомозі від уряду держав-перебування та пересічних громадян.

Прикладом застосування цих теорій може бути ситуація, з якою зіткнулися громадяни України через російську військову агресію на території України. Адже через це, велика кількість українців опинилася в складних життєвих обставинах і такі обставини характеризуються руйнуванням та ускладненням таких важливих процесів в житті кожної людини, як соціалізація та адаптація. Соціалізація та адаптація є базовими процесами соціальної роботи.

Соціалізація – це процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків та відносин, його активної взаємодії з оточенням, у результаті якої індивід засвоює зразки поведінки, соціальні норми і цінності, необхідні для його успішної життєдіяльності у даному суспільстві [18]. Агентами соціалізації є люди та установи, за допомогою яких людина соціалізується, набуває певні соціальні норми та цінності. Наприклад, сім'я, школа, неформальні об'єднання, університет тощо.

Соціальна адаптація - процес пристосування індивіда до умов життєдіяльності, що склалися у спільноті, до якої інтегрується індивід.

Відмінність цих двох процесів полягає в тому, що соціалізація – це безперервний процес, який триває протягом усього життя людини, а адаптація – це процес, який виникає на тимчасовій основі та пов'язаний зі змінами середовища й триває до моменту досягнення вільного функціонування в середовищі. Роль соціальної роботи у цих двох процесах полягає в тому, що, по-перше, вона допомагає особі реалізувати його

адаптивну потребу, яка з'являється тоді, коли виникають труднощі в подоланні нової складної ситуації, що перевищує адаптивні можливості особи та передбачає необхідну соціальну корекцію з відхилення (або підтримки) індивідуального адаптивного механізму особи і, в разі потреби, полегшення для адаптації життєвої ситуації.

Дані теорії дають змогу дослідити принципи функціонування й розвитку соціальної роботи та соціального забезпечення в цілому, їх динаміку, опираючись на організаційні та управлінські фактори, які гарантують соціальний захист громадянських прав та свобод людини. На основі даних теорій можна розробити систему заходів, яка б дала змогу гарантувати потребувачим особам належного соціального забезпечення та соціальної допомоги як від держав, так і від неурядових організацій.

1.2 Особливості статусу українців за кордоном (на прикладі Італії)

З початку повномасштабного вторгнення РФ близько 12 мільйонів українців були змушені покинути свій дім та переїхати за кордон. Українців, які опинилися за кордоном можуть називати по-різному, наприклад, біженцями, мігрантами тощо. Але некоректно використане поняття може образити людину або групу осіб, тому слід розібратися, в чому різниця між цими поняттями та як правильно називати людей, які покинули свої домівки через війну.

Визначитися з поняттями важливо не лише через можливу образу. Від того до якої групи належить людина залежить, на яку допомогу вона може розраховувати від країни в якій опинилася.

Міграція – це досить складний та неоднозначний соціальний феномен. Міграцією називають всі види руху населення, що мають суспільну значимість, аж до переміщення з передмістя в місто, всередині міста, з дому на роботу і назад [1]. Загалом міграція населення – це переміщення людей у просторі, як правило, пов'язане зі зміною місця діяльності й проживання. За визначенням ООН міграція – це переміщення осіб на термін більше 6 місяців. Експерти ООН виділяють 5 категорій мігрантів:

- Іноземці, які допущені в країну в'їзду для отримання освіти;
- Мігранти, що в'їжджають на заробітки;
- Мігранти, що в'їжджають із метою об'єднання із сім'єю або для створення нової;
- Мігранти, що в'їжджають на постійне проживання;
- Іноземці, які допущені в країну в'їзду з гуманітарних міркувань (біженця, особи, що шукають притулки й ін.).

Можна виокремити такі типи міграції: Зовнішня та внутрішня (еміграція - мігранти, котрі виїжджають з країни та імміграція – мігранти, котрі в'їжджають в країну); поворотна і безповоротна; епізодична; сезонна; законна або незаконна. Причинами міграції можуть бути як добровільні наміри так і вимушено-примусовими.

Біженець – особа, яка вимушена була прибути у чужу країну через обґрунтовані побоювання, що її переслідували в своїй рідній країні за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань та не може або не бажає користуватися захистом своєї країни внаслідок таких побоювань. [20].

Переселенець – особа, що переселяється та добровільно або примусово змінює своє постійне місце проживання.

Внутрішньо-переміщена особа – особа, якій довелося покинути своє постійне місце проживання, але не перетенаючи державних кордонів своєї країни задля уникнення наслідків збройного конфлікту, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини, стихійних або викликаних діяльністю людини лих тощо.

Соціальна робота з такими категоріями людей спрямована на надання людям термінової або екстреної соціальної допомоги. З погляду прояву проблем важкими категоріями осіб соціальної роботи вважаються біженці та вимушені переселенці. Адже саме ці категорії людей потребують соціальної допомоги та підтримки з боку держави і суспільства. В соціальній роботі з мігрантами, біженцями, та внутрішньо-переміщеними особами враховуються три головні сфери життя людини, через які відбувається їх адаптація:

1. Природно-антропологічна (пов'язана із домівкою, системою побутового обслуговування, допомога у створенні нової ідентичності на новому місці)

2. Агентно-професійна (допомога у працевлаштуванні, збереження трудової практики за фахом, професійна адаптація)

3. Духовно-культурна (допомога у відновленні та задоволенні духовних, соціокультурних потреб).

Соціальна робота здійснюється за наступними напрямками:

- Трудова і професійна адаптація. Це є важливим напрямом, адже він допомагає використовувати професійні і трудовий потенціал осіб на новому місці проживання;
- Вирішення проблем матеріальної забезпеченості. Такий напрям діяльності забезпечує осіб житлом, натуральною допомогою (їжа, засоби особистої гігієни) та необхідної медичною допомогою.
- Психологічна адаптація та реабілітація. Цей напрямок повинен бути спрямований саме на подолання негативного психологічного та психічного стану, який стався через те, що особі довелося покинути своє звичне місце проживання та створити умови для подальшого повноцінного життя. Наприклад, це може бути психологічне консультування і допомога в соціальній адаптації, психологічна допомога в гострих кризових ситуаціях і в умовах ПТСР, профілактика стресів, психологічні тренінги з мігрантами;
- Розвиток системи правового захисту, надання юридичної допомоги, легалізація та оформлення документів;
- Створення необхідних умов для успішної інтеграції осіб у невідоме для них суспільство. Такий напрям діяльності спрямований на створення системи міжкультурних комунікацій, надання необхідної допомоги для включення осіб у нове соціальне і культурне середовище. Наприклад, мовні курси [55].

Отже, українців, які виїхали за кордон внаслідок війни в ЄС не визнають біженцями, мігрантами, переселенцями та внутрішньо–

переміщеними особами. Їм приписують статус переміщених осіб, які знаходяться під тимчасовим захистом з можливим продовженням або не продовженням цього статусу кожні 6 місяців.

1.3 Соціальна допомога в Італії на засадах континентально-європейської (консервативної) моделі соціальної політики

Європейська соціальна модель була розроблена в Європі в 40-х роках минулого століття для захисту людей та їхніх сімей від соціальної та економічної незахищеності. Європейська соціальна модель відрізняється залежно від різних європейських країн, але вона відповідає базовій та єдиній ідеї: створення соціально-економічної безпеки через державні програми.

Вираз європейська соціальна модель означає безпрецедентний політичний винахід, можливо, найважливіший у 20 столітті. Це означає, що все суспільство бере на себе відповідальність за створення економічної та соціальної безпеки для кожної людини, незалежно від її соціального стану. Створення економічної безпеки вимагає побудови систем соціального захисту з урахуванням всіх життєвих ситуацій, які можуть ускладнити життя кожної людини в будь-який час. Наприклад, це може бути хвороба, нещасний випадок, безробіття, бідність, старість (яка не приходить раптово, але в своєму ході всі інші події можуть виявитися набагато серйознішими) [23].

Системами соціального захисту є державні пенсії; якісна національна система охорони здоров'я, яка є доступною для всіх, незалежно від фінансових можливостей людей; різні види підтримки доходів у разі безробіття, інвалідності чи бідності; розгалужена система прав на працю та працевлаштування та інше. За останні п'ятдесят років європейська соціальна модель у такому розумінні покращила якість життя десятків мільйонів людей і дозволила їм повірити, що доля їхніх дітей може бути кращою, ніж доля їхніх батьків.

У Європейському Союзі зараз нараховується близько сорока мільйонів людей, чие існування залежить від щомісячних виплат на харчування, які надає держава. Нічого віддалено схожого на європейську соціальну модель, не існує в країнах, що розвиваються, від Китаю до Індії, або в тих, хто просунувся на шляху розвитку, від Бразилії до України. Таким чином, перша вагома причина для визнання соціальної моделі фундаментальним елементом європейської єдності полягає в її унікальності.

Відповідний внесок у розвиток моделі зробили ліберальні чи консервативні політичні сили. Вільям Генрі Беверідж вважається винахідником сучасної держави загального добробуту. Він опублікував у 1942 році свою першу доповідь «Соціальне страхування та суміжні послуги». У другій доповіді 1944 року Беверідж запропонував план сприяння зайнятості та більш рівномірного розподілу доходів. Але Г. Беверідж не був мотивований виключно гуманітарними намірами. Він мав намір протистояти ідеологічному та політичному впливу Радянського Союзу, який, за його прогнозами, поширився б на Європу після війни, що й сталося [25].

Іншими політичними та культурними компонентами, що лежали в основі розвитку європейської соціальної моделі, були соціал-демократичні партії; різноманітні утворення соціальних християн; культури та партії, які базувалися на комуністичній доктрині. В Італії створення національної служби охорони здоров'я, яке бере свій початок лише з 1978 року, було рішуче підтримано комуністичною партією Італії (Il Partito Comunista Italiano (PCI)).

Італійські соціологи та педагоги підкреслюють важливість педагогічної та виховної системи у громадському житті. Італійські фахівці критикують традиційні методи надання допомоги, де акцент робиться на «технічній» роботі та терапевтичному підході, коли патологія є головним фактором, але

при цьому ігнорується людський компонент. Практика показує, що допомогу часто надає близьке оточення людини, наприклад, сім'я. Тому накопичення ресурсів і потенціалу відбувається в рамках громади, так званої в Італії комуни. Роберто Сегуї виділяє ряд дій, що характеризують сучасний стиль життя в комуні: дії, спрямовані на соціальні зміни структури відносин усередині громади, та дії, що сприяють підвищенню рівня здібностей слабших членів громади.

Сучасна структура установ соціальної допомоги базується на сучасних концепціях і ідеях, впроваджених у рамках соціальної політики. Складність сучасного суспільства спричиняє соціальну нестабільність, тому в Італії існує певна система установ, основною метою яких є досягнення соціальної гармонії та стабільності. Кожен тип установ відповідає за вирішення певних проблем, з якими стикаються окремі особи або групи людей.

Соціальні служби в Італії надають соціально-побутові та соціально-педагогічні послуги, матеріальну і натуральну допомоги. Наприклад, це може бути підтримка малозабезпечених громадян, економічна допомога сім'ям, які мають осіб з інвалідністю, підтримка сім'ї, материнства, неповнолітніх і тих, хто опинився в складній життєвій обставині; сприяння в працевлаштуванні; підтримка осіб літнього віку та людей з обмеженими можливостями шляхом надання послуг вдома або в установах; підтримка мігрантів тощо. Соціально-педагогічні послуги в Італії надаються окремим особам, сім'ям у разі потреби, а також людям, які вживають наркотики, алкоголь, токсичні речовини або мають іншого роду відхилення від норми; освітня робота з батьками; консультативна та інформативна допомога окремим індивідам, сім'ям, надаючи тим самим можливість звертатися в потрібну структуру у разі необхідності. Крім того, виділяються соціально-медицинські, соціально-психологічні та деякі інші види послуг [33].

Отже, італійська держава, як і всі інші держави, де надання соціальної допомоги ґрунтується на засадах континентально-європейської (консервативної) моделі соціальної політики, надає перевагу системі страхового захисту. Завдяки цьому розмір соціальної допомоги залежить від трудових доходів і розміру страхових відрахувань.

Висновки до розділу 1

У розділі 1 проаналізовано теоретичні засади дослідження проблем соціальної допомоги українцям, які покинули Батьківщину через війну. Зокрема, Термін «соціальна допомога» трактується як державне забезпечення економічного, а іноді й соціального добробуту людей, які перебувають у складній життєвій ситуації, зокрема через виплату пенсій, надання пільг, надання грошової допомоги, допомоги у вигляді продуктів харчування, товарі першої необхідності, засобів гігієни, одягу, взуття та іншу грошову допомогу.

Соціальна робота слугує інструментом регулювання правових, економічних стосунків людини з суспільством, надання їй допомоги та підтримки в подоланні складних життєвих подій, які перешкоджають нормальному повноцінному життю, відновлення взаємовідношення між індивідом та суспільством для поліпшення якості життя.

В ході дослідження було розглянуто системну та марксистську теорії соціальної роботи. З їх допомогою можна розробити систему заходів, яка б дала змогу гарантувати потребуючим особам належного соціального забезпечення та соціальної допомоги.

Українців, які виїхали за кордон через війну в Україні до ЄС не визнають біженцями, мігрантами, переселенцями чи внутрішньо–переміщеними особами. Їм приписують статус переміщених осіб, які знаходяться під тимчасовим захистом з можливим продовженням або не продовженням цього статусу кожні 6 місяців.

Українці, які виїхали до Італії через повномасштабне вторгнення російських військ до України можуть отримати тимчасовий захист та статус біженця відповідно до норм чинного законодавства. Дію тимчасового захисту

можна продовжувати, подавши заяву до Міграційної служби Італії. Українським біженцям в Італії гарантується надання грошової, матеріальної, психологічної допомоги, допомоги із розміщенням та одержанням ряду соціальних послуг.

Сучасна структура установ соціальної допомоги ґрунтується на положеннях та ідеях континентально-європейської моделі соціальної політики. Складність сучасного суспільства спричиняє соціальну нестабільність, тому в Італії існує система установ, основна мета яких — соціальна гармонізація та стабілізація. Кожен тип установ займається певними проблемами, з якими стикаються окремі особи або групи людей.

Соціальні служби в Італії надають соціально-побутові та соціально-педагогічні послуги, матеріальну і натуральну допомоги.

В Італії надання соціальної допомоги ґрунтується на засадах континентально-європейської (консервативної) моделі соціальної політики, яка надає перевагу системі страхового захисту. Завдяки цьому розмір соціальної допомоги пропорційно залежить від трудових доходів і розміру страхових відрахувань.

РОЗДІЛ 2. ВИДИ ДОПОМОГИ УКРАЇНЦЯМ, ЯКІ ВИЇХАЛИ ДО ІТАЛІЇ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

2.1. Загальнонаціональні види допомоги окремим категоріям населення

Італійська система соціального забезпечення в основному охоплює охорону здоров'я, пенсії, соціальне житло, а також допомогу з працевлаштування та безробіття. Система охорони здоров'я Італії пропонує загальне забезпечення, яке, як правило, безкоштовне, оскільки фінансується здебільшого за рахунок податків.

Система соціального забезпечення в Італії пропонує фінансову допомогу (бонуси або економічні пільги) окремим особам і сім'ям, які потребують допомоги та відповідають певним вимогам. Таким чином, якщо особа є мігрантом або біженцем, який має звичайний дозвіл на перебування, з недостатніми фінансовими ресурсами або з дітьми чи з інвалідністю, він може мати право на отримання фінансову підтримку з боку держави. Усі переваги, до такі особи можуть отримати доступ, мають різні вимоги (зокрема наявність певних дозволів на перебування) і доступні на національному та місцевому рівнях. Бонуси можуть відрізнятися між регіонами і навіть між муніципалітетами [3].

В Італії є кілька бонусів і пільг, які можна отримати, якщо відповідати вимогам.

Перш ніж подати заявку до CAF (Центру фіскальної допомоги) або Patronato, особа повинна бути впевнена, що відповідає усім вимогам для одержання бонусу чи переваги.

Що стосується пільг для громадян, то Reddito di Cittadinanza — це щомісячна допомога для сімей з низьким рівнем доходу, яка допомагає покривати основні витрати, такі як їжа, рахунки та оренда.

З 1 січня 2023 року, особи від 18 до 59 років, можуть отримувати Reddito di Cittadinanza лише впродовж 7 місяців. Отримувати Reddito di cittadinanza протягом 18 місяців можуть ті особи, якщо у їхній родині є неповнолітні, люди з обмеженими можливостями або люди віком 60 років і старше [5].

Сума бонусу залежить від ISEE людини, інструменту, який використовується для вимірювання економічного статусу сімей в Італії.

Щоб отримати право на Reddito di Cittadinanza, особи повинні:

- Довести, що вони були в Італії протягом 10 років і що проживали тут протягом останніх 2 років;
- Мати Ex Carta di soggiorno або статус біженця або дозвіл на додатковий захист;
- Мати дохід, який дорівнює або менший 3000 євро бруто. Якщо дохід перевищує 3000 євро бруто, його декларують в INPS;
- Брати участь у проектах, які сприяють розвитку громадянського суспільства.

Варто зауважити, що з 2023 року особа може втратити пільгу, якщо не виконує наступних дій:

- Бере участь у проектах, які сприяють розвитку громадянського суспільства;
- Особам від 18 до 59 років, також потрібно відвідувати курс професійного навчання впродовж 6 місяців. Якщо цього не робити, можна втратити право на отримання бонусу;

- Особи віком від 18 до 29 років, котрі не закінчили шкільну освіту повинні записатись до школи та відвідувати заняття;
- Приймати будь-яку пропозицію про роботу, отриману через Центр для шукачів роботи «CPI - Centro per l'impiego» [8].

Деякі люди отримували цю допомогу, не маючи на це права. Якщо особа отримує кошти, не дотримуючись вимог, і органи влади перевіряють її заявку, допомогу Reddito di Cittadinanza можуть скасувати і, скоріш за все, отриманні неправомірним чином кошти потрібно буде повернути. В гіршому ж випадку на особу може бути складена кримінальна справа.

Варто зауважити, що з 2024 року Reddito di cittadinanza повністю замінено на «Supporto per la formazione ed il lavoro» (професійне навчання та підтримка роботи) та «Assegno d'inclusione» (перевірка включення). Supporto per la formazione ed il lavoro доступний з 1 вересня 2023 року.

З 1 вересня 2023 року діє нова пільга для людей віком від 18 до 59 років, які не мають сімей з вразливими особами (неповнолітні, інваліди або члени сім'ї віком 60 років і старше), і мають сімейний ISEE нижче 6000 євро брутто на рік [40].

Supporto per la formazione ed il lavoro — це щомісячна допомога для сімей з низьким рівнем доходу. Допомога становить до 350 євро на місяць, яку можна отримувати лише протягом одного року. Більше членів однієї родини можуть просити цю допомогу одночасно.

Варто звернути увагу, що особа не може отримати цю допомогу, якщо вона вже отримує Reddito di cittadinanza.

Щоб отримати допомогу, кожна особа повинна пройти курс професійної підготовки або курс професійної орієнтації або програму підтримки для тих, хто шукає роботу – це також включає державну службу

(«servizio civile» італійською мовою) та роботи, які сприяють цивільному суспільству.

Перший крок — зробити запит на виплату на веб-сайті INPS, використовуючи свій SPID або ID. Також потрібно зареєструватися онлайн в інформаційній системі для роботи та соціальної інтеграції «Siisl - Sistema Informativo per l'inclusione lavorativa e sociale», підписавши декларацію про негайну доступність до роботи (DID – Dichiarazione di Immediata Disponibilita' al lavoro') та договір про обслуговування (Patto di servizio personalizzato). INPS перевіряють надані особою дані та інформацію та вирішить, чи можете вона отримати пільги [52].

Отримавши підтвердження того, що особа може отримати допомогу, їй потрібно підписати угоду про цифрову активацію (Pad - Patto di attivazione digitale) і зареєструватися в центрі для шукачів роботи (Centro per l'impiego).

Також особа повинна буде надавати INPS інформацію про її діяльність та/або навчання кожні 90 днів. Якщо цього не зробити, вона ризикує втратити свою допомогу.

Якщо особа мала звичайний трудовий договір як працівник «lavoratore dipendente» і нещодавно втратила роботу, вона має право подати заявку на отримання щомісячної допомоги по безробіттю під назвою «Indennità di disoccupazione NASpi».

Розмір і тривалість щомісячної допомоги по безробіттю залежать від зарплати та тривалості роботи за звичайним трудовим договором. Кожен із регулярним permesso di soggiorno може подати заявку на disoccupazione, якщо він відповідає вимогам. Заяву потрібно подати якнайшвидше після втрати роботи [59].

Якщо особа має часткову або повну інвалідність, вона може мати право на «invalidità civile», що дає доступ до фінансових, соціальних і медичних пільг.

Сума грошей та пільги, які може отримати особа, залежать від її доходу та рівня інвалідності, що визначаються під час медичного огляду. Будь-яка людина з permesso di soggiorno терміном щонайменше 1 рік може подати заявку на отримання invalidità civile. Кожен має право подати заяву на invalidità у будь-який момент свого життя в Італії.

Якщо особа утримує власним коштом дітей чи підлітків віком до 21 року або особу з інвалідністю без вікових обмежень, які проживають в Італії з вами, вона має право на подачу заявки на Assegno Unico Universale per i Figli. Цей соціальний бонус імітував інші сімейні бонуси, такі як Bonus Mamma Domani та Bonus Bebè, але його все рівно можна отримати, якщо особа має Reddito di Cittadinanza.

Для подання заявки на Assegno Unico, слід:

- Мати один із таких дозволів або квитанцію про продовження: дозвіл на роботу (дійсний щонайменше 6 місяців), довгостроковий дозвіл ЄС, сімейний дозвіл, дозвіл Asilo Politico, дозвіл Protezione Sussidiaria, дозвіл Protezione Temporanea, дозвіл Protezione Speciale, дозвіл Casi Speciali дозвіл, дозвіл Assistenza Minori;
- Регулярно проживати в Італії протягом 2 років або мати щонайменше 6-місячний трудовий контракт;
- Мати на утриманні дитину віком до 21 року або дитину з обмеженими можливостями без вікових обмежень, яка проживає в Італії.

Сума бонусу залежить від ISEE та ситуації в сім'ї людини, але щомісячна сума може становити від 189,2 євро на кожну неповнолітню дитину з ISEE до 16 215 євро, мінімум 54,1 євро на кожну неповнолітню

дитину без ISEE або з ISEE 43 240 євро або більше. Суми, що виплачуються на кожну дитину, можуть бути збільшені в окремих випадках, наприклад, багатодітні сім'ї, діти до одного року, матері до 21 року, діти з інвалідністю [60].

Особи, які подали заявку до 30 червня 2023 року, можуть отримувати допомогу з березня 2023 року до березня 2024 року. У випадку подання заявки після цієї дати, допомога надається лише з місяця подання заявки до березня 2024 року. Для новонароджених заявка подається протягом 120 днів від дати народження, щоб отримати допомогу з 7-го місяця вагітності. Особам, які вже отримували Assegno Unico в лютому 2023 року, не потрібно подавати нову заявку, а лише надати нову DSU "Dichiarazione Sostitutiva Unica" до 30 червня 2023 року для заявлення про свій ISEE.

Слід зауважити, що якщо в сім'ї є діти, можна подати заявку на отримання допомоги Asilo Nido, яка покриває витрати на дитячий садок, а також на бонус Assegno Maternità від Комуни для безробітних мам.

Для осіб, які вимушено покинули Україну можна подати заяву на тимчасовий захист в Італії і якщо їм вдалося самотійно знайти житло, вони можуть подати заявку на допомогу «contributo di sostentamento Ucraina» — допомога у розмірі 300 євро, плюс 150 євро на дитину, максимум на 3 місяці. Також можна отримати допомогу, якщо особа перебуває в центрі, але проживає не менше 10 днів на місяць самотійно [49].

2.2 Діяльність національного управління соціального захисту Італії (Istituto Nazionale Previdenza Sociale (INPS))

INPS було засновано понад сто двадцять років тому, у 1898 році, з заснуванням Національного фонду страхування працівників на випадок інвалідності та старості з метою надання допомоги працівникам через інвалідність, старість та смерть. З часом Інститут став настільки важливим, що аж зайняв позицію опори національної системи добробуту.

NPS керує розрахунками та виплатами пенсій, соціального страхування та допомоги. Пенсії — це виплати соціального забезпечення, які визначаються на основі страхових відносин і фінансуються за рахунок внесків працівників, державних і приватних компаній. Натомість соціальна допомога або допомога з «підтримки доходу» захищає працівників, які опинилися в особливо важких ситуаціях свого трудового життя, і передбачає виплату коштів, призначених для тих, хто має скромний дохід і багатодітних сімей. Для деяких із цих послуг INPS бере участь лише на етапі надання, тоді як для інших він виконує всю процедуру призначення [29].

INPS також адмініструє базу даних, що стосується розрахунку ISE, який використовується муніципалітетами для надання допомоги на сім'ю та материнство, а також ISEE, що дозволяє скористатися деякими субсидованими соціальними виплатами.

Щоб гарантувати дотримання прав на соціальне забезпечення та страхування, а також чесних умов конкуренції між компаніями на ринку, INPS також виконує наглядові завдання, які також виконуються через внутрішні та зовнішні бази даних.

З придбанням функцій колишнього керівництва INPDAP INPS надає пенсійні виплати після закінчення служби та зайнятості, а також кредитні та

соціальні виплати для державних службовців і пенсіонерів (наприклад, позики, іпотека, стипендії, навчальні канікули за кордоном і проживання у пансіонатах для людей похилого віку).

Управління Інститутом можна підсумувати таким чином:

- 25,7 млн. застрахованих працівників;
- 1,8 млн. застрахованих підприємств;
- 21 млн виплачено пенсій;
- 4 мільйони бенефіціарів RdC/PdC;
- 1,6 млн пільговиків PEM;
- 6,7 мільйона бенефіціарів SIG у 2020 році, 3 мільйони у 2021 році;
- 24326 працівників;
- 448 територіальних структур;
- понад 1,2 мільярда звернень до порталу INPS [47].

INPS надає пенсії та інші послуги соціального забезпечення з податками, які отримують близько 70% від обов'язкових внесків на обов'язкове страхування, а решта 30% - через прямі трансферти держави.

Основною діяльністю INPS є надання пенсій та інших послуг соціального забезпечення тим, хто має право на їх отримання. Він також займається збором внесків.

Послуги ґрунтуються на обов'язкових страхових відносинах і фінансуються за рахунок внесків найманих працівників, визначених у відсотках від заробітної плати.

Разом з пенсіями, інститут оплачує всі послуги, що гарантують дохід, такі як:

- Допомога по безробіттю;
- Допомога по лікарняному;
- Допомога при вагітності та пологах;

- Надбавки до сім'ї;
- Інтервенції звичайного та надзвичайного фонду доплат до заробітної плати;
- Інтервенції гарантійного фонду для вихідних пакетів;
- Заходи проти туберкульозу;
- Надання пільг для санаторно-курортного лікування;
- Надбавки на мобільність;
- Допомога при безробіттю в сільській місцевості;
- Допомога відповідно до закону п. 104 від 2 травня 1990 року;
- Оплата послуг допомоги, що надаються комуною;
- ISEE декларації;
- Організація медичних контрольних візитів для приватних працівників;
- Управління дозволами на право на надбавку до сімейного осередку [32].

Пенсії «соціального забезпечення» (цивільна інвалідність, інтеграція пенсії при мінімальному лікуванні, соціальна перевірка) вважаються державною допомогою із соціального забезпечення, і ними керує INPS поза страховими відносинами [36]. Ці пенсії в основному фінансуються за рахунок державного фінансування INPS.

Наглядова діяльність INPS спрямована на контроль точної сплати внесків відповідно до закону, а також дотримання обов'язкових правил на користь працівника.

Законом п. 483 від 14 листопада 1992 року вимагає, щоб цей вид діяльності регулювався самим INPS. Основними цілями є ухилення від сплати внесків, незаявлена зайнятість та неправомірне отримання допомоги по соціальному забезпеченню [56].

INPS публікує щорічний оперативний план, спрямований на боротьбу з незареєстрованою зайнятістю та на систематичним контролем регулярності виплат і справедливості внесків (використання пільг) різних суб'єктів, які зобов'язані сплачувати внески. Цей план передбачає точний аналіз ситуації з метою націлювання на зони втручання та види компаній з високим ризиком ухилення, а також визначення товарних секторів, які слід розглядати для перевірки. Було введено нові елементи щодо процесу планування, що підвищило ефективність інспекційних заходів, які проводить інститут.

Новий процес розробки плану нагляду передбачає тісну взаємодію з регіональними штабами, які можуть запропонувати конкретні гіпотези інспекційних дій у межах своєї компетенції [57].

INPS часто виконує свої інспекційні дії спільно з інспекторами праці, командуванням карабінерів з охорони праці, а також INAIL, службою профілактики та безпеки на робочих місцях державних місцевих медичних компаній і Guardia di Finanza.

INPS здійснює інші види діяльності, що належать до його компетенції, у тому числі:

- Медичні візити для встановлення інвалідності та недієздатності, а також для доступу до санаторно-курортного лікування за угодами з місцевими компаніями
- Ведення баз даних, пов'язаних з розрахунком показника еквівалентного економічного становища, що дозволяє використовувати деякі пільги в соціальних послугах
- Необхідні дії для зняття внесків, включаючи підписку компаній, відкриття страхового рахунку для найманих і автономних працівників, денонсацію звіту щодо домашньої роботи та видачу страхового рахунку та сертифікаційної заяви

- Надання сертифікованої електронної адреси всім користувачам, підписаним на офіційному веб-сайті INPS.

INPS випускає щоквартальний журнал *Informazione previdenziale*, який редагується адвокатською діяльністю інституту та присвячений питанням трудових прав і соціального забезпечення.

INPS, як державна установа, не декларує прибутки та базується на угоді солідарності між поколіннями. Мета солідарності та відсутність прибутку не формують INPS як компанію [58].

Згідно з Конституцією Італії, соціальним забезпеченням керує державна організація. Проте «допомога приватного сектору може надаватися вільно», але ця стаття означає, що опіка соціального забезпечення для працівників є основною метою італійської держави відповідно до її Конституції.

Такий вид організації соціального забезпечення, що базується на державних установах, відповідає принципам прав Європейського співтовариства. Суд Європейського Союзу заявив, що законна монополія на соціальне забезпечення, довірена державним установам, взагалі не є зловживанням домінуючим становищем, і тому вона не може бути оскаржена антимонопольними органами відповідно до статті 86 Договору про ЄС.

Доповіді Європейського Союзу проголошують право на допомогу та соціальне забезпечення у випадку старості, без будь-яких уточнень, чи це право має бути забезпечене державою чи приватними особами. Право на соціальне забезпечення у випадку старості не має спеціального чи спеціального регулювання, але воно поєднується із захистом у таких випадках, як материнство, хвороба чи нещасні випадки на виробництві.

В Італії соціальні виплати пов'язані з працевлаштуванням, національністю (італієць, громадянин ЄС чи не громадянин ЄС) і статусом резидента.

Іноземець, який є легальним резидентом, який має постійний дозвіл на проживання в Італії, має рівний доступ до соціального забезпечення з італійцями.

Люди, яким надано міжнародний захист, мають доступ до соціального страхування незалежно від типу захисту, який вони мають. Що стосується соціальних виплат, вони можуть отримати до них доступ, якщо працюють [47].

Шукачі притулку мають доступ до соціального страхування під час очікування відповіді на вашу заяву завдяки персональній медичній картці від Національної служби охорони здоров'я. Ви не маєте доступу до соціальної допомоги, але надали належне житло (у центрах для мігрантів), їжу та кишенькові гроші.

Люди з нелегальним статусом мають право на невідкладну та первинну медичну допомогу, але ви не можете скористатися пільгами соціального забезпечення чи медичним страхуванням

2.3 Регіональні програми допомоги, допомога від муніципалітетів

Відповідно до правил ЄС щодо державної допомоги Європейська комісія схвалила карту надання регіональної допомоги Італії з 1 січня 2022 року до 31 грудня 2027 року в рамках переглянутого Керівництва щодо регіональної допомоги («RAG»).

Переглянуті RAG, прийняті Комісією 19 квітня 2021 року, які набули чинності 1 січня 2022 року, дозволяють державам-членам підтримувати найменш сприятливі європейські регіони та зменшувати диспропорції щодо економічного добробуту, доходів і безробіття – цілі згуртованості, які є серцевиною Союзу. Вони також надають більші можливості державам-членам підтримувати регіони, які стикаються з перехідними або структурними проблемами, такими як депопуляція, щоб повною мірою сприяти переходу на зелені та цифрові технології.

У той же час, переглянуті RAG зберігають сильні гарантії, щоб запобігти використанню державних коштів держав-членів для ініціювання переміщення робочих місць з однієї країни-члена ЄС в іншу, що є важливим для чесної конкуренції на Єдиному ринку [21].

Карта регіональної допомоги Італії визначає регіони Італії, які мають право на регіональну інвестиційну допомогу. Карта також визначає максимальну інтенсивність допомоги в відповідних регіонах. Інтенсивність допомоги – це максимальний обсяг державної допомоги, який може бути наданий одному бенефіціару, виражений у відсотках прийнятних інвестиційних витрат.

Згідно з переглянутою RAG, регіони, які охоплюють 41,99% населення Італії, матимуть право на регіональну інвестиційну допомогу:

Регіони Молізе, Кампанія, Апулія, Базиликата, Калабрія, Сицилія та Сардинія, які охоплюють 32% населення Італії, є одними з найбільш неблагополучних регіонів ЄС, з ВВП на душу населення нижче 75% від середнього по ЄС. Ці регіони мають право на допомогу згідно зі статтею 107(3)(а) ДФЄС (так звані зони «а»), з максимальною інтенсивністю допомоги для великих підприємств від 30% до 40%, залежно від ВВП на душу населення відповідної країни. а' область.

Італія має можливість визначати так звані невизначені зони «с» максимум до 9,99% національного населення. Конкретне визначення невизначених територій «с» може відбутися в майбутньому, і це призведе до внесення однієї або кількох поправок до карти регіональної допомоги, затвердженої сьогодні.

У всіх вищезазначених сферах максимальна інтенсивність допомоги може бути збільшена на 10 процентних пунктів для інвестицій, здійснених середніми підприємствами, і на 20 процентних пунктів для інвестицій, здійснених малими підприємствами, для їхніх початкових інвестицій з допустимими витратами до 50 мільйонів євро [11].

Щойно майбутній територіальний план справедливого переходу в контексті Регламенту Фонду справедливого переходу буде введено в дію, Італія матиме можливість повідомити про поправку до затвердженої сьогодні карти регіональної допомоги, щоб застосувати потенційне збільшення максимальної інтенсивності допомоги в майбутні райони Справедливого переходу для областей «а».

На територіях, які не досягають порогу 1 соціальний працівник на кожні 6500 жителів, муніципалітети можуть отримати доступ до набору ресурсів у межах Муніципального фонду солідарності (FSC). Ці ресурси, на відміну від Фонду бідності: призначені для муніципалітетів; як правило,

призначені для розвитку соціальних послуг (тому їх також можна використовувати для цілей, відмінних від найму соціальних працівників, наприклад, для найму інших спеціалістів, для створення нових соціальних послуг та пільг тощо).

З моменту набрання чинності цим механізмом FSC виплатив три транші платежу за зміцнення муніципальних соціальних послуг: 216 мільйонів євро лише для муніципалітетів регіонів із звичайним статутом (у 2021 році), а потім 299 мільйонів (у 2022 році) і 351 мільйон (2023) також для муніципалітетів Сицилії та Сардинії [1].

Останні кілька років відзначаються глибокі зміни в секторі соціальних послуг. Насправді ці зміни стосуються не лише переосмислення, часом інноваційного, суб'єктів, відповідальних за виробництво та управління послугами на території, а й методів, за допомогою яких ті самі послуги мають надаватися громадянам.

З законодавчої точки зору, вищезазначені зміни були включені до так званих «законів Бассаніні» та пов'язаних із ними законодавчих указів і, безсумнівно, більш важливо, до закону № 8 листопада 2000 року, що містить «Рамковий закон про створення інтегрованої системи соціальних втручань і послуг». Останнє впроваджує свого роду революцію Коперніка в рамках системи соціального захисту та соціальної держави в традиційному розумінні. Дані положення, серед іншого, передбачають:

1. передачу повноважень регіонам та місцевим органам влади;
2. запровадження принципу горизонтальної та вертикальної субсидіарності;
3. реформа громадських установ допомоги та милосердя (ipab);
4. роль третього сектору, сім'ї, організацій самодопомоги;
5. форми інтеграції та взаємодії на території;

6. запровадження статуту соціальних служб;
7. допомога несаможитливим людям похилого віку;
8. дозволи та акредитація.

Фактично, у загальній архітектурі плану реформи провідна роль надається муніципалітетам, територіальним органам, які відповідають за адміністративні функції щодо соціальних заходів, що здійснюються на місцевому рівні. Зокрема, це залежить від муніципалітетів:

- планування, проектування та впровадження системи соціальних послуг локальної мережі;
- надання послуг та економічні вигоди;
- в. авторизація, акредитація та нагляд за соціальними службами та житловими та напівжитловими спорудами;
- визначення параметрів оцінювання;
- просування ресурсів громади;
- координація та інтеграція органів місцевої компетенції;
- контроль і оцінка управління послугами;
- популяризація форм розширеного консультування;
- гарантувати участь громадян у контролі якості послуг.

У цьому контексті муніципалітет, як автономна юридична та організаційна особа, бере участь в управлінні та наданні, як безпосередньо, так і через спеціальні інструментальні органи та некомерційні організації, особистих послуг, зокрема тих, що мають соціальний характер, тому починає поступово брати на себе більшу відповідальність. І саме на стосунках між муніципалітетом та організаціями третього сектору, з одного боку, та між спільною інституцією та інструментальними органами, з іншого, зосереджено цей внесок. Дійсно, муніципалітет все частіше звертається до необхідності

впроваджувати інтегровані та скоординовані відповіді за допомогою дій цих суб'єктів.

Якщо звернути особливу увагу на набір соціальних послуг, які надаються на території, що розглядається, то можна також виявити та виділити сильні та слабкі сторони мережі муніципальних некомерційних організацій у цьому випадку [12].

Надзвичайно позитивним елементом є мережева робота, яка дозволяє нам створити, шляхом координації різних учасників, саму мережу та консолідувати розповсюдження та доступність послуг та інформації, пов'язаної з ними, як у просторовому, так і в часовому плані. Муніципалітет і некомерційні організації діють як орієнтир для сімей, яким вони гарантують позитивну підтримку, засновану на глибокому знанні проблем, які існують у регіоні, і можливість гарантувати регулярну присутність в управлінні та лікуванні окремих випадків. Об'єднання намірів, злагоджена дія та готовність до обговорення та координації зміцнюють мережу. Це, у свою чергу, включено в сферу, яка традиційно готова підтримувати приватні соціальні ініціативи, з помітними перевагами для користувачів.

Що стосується слабких місць, то мережа неприбуткових організацій страждає від її неформалізації, що інколи призводить до внутрішньої фрагментації та поганої координації між самими організаціями. Це іноді призводить до дублювання послуг у регіоні, що, отже, не дозволяє використати синергію та переваги, навіть на інформаційному та значному рівні (виявлення та аналіз місцевих потреб та надання однорідних послуг відповідно до запитів користувачів), що можна отримати шляхом систематичного порівняння та обміну індивідуальним досвідом.

У світлі висловлених міркувань картина мережі видається досить складною як з точки зору послуг, що надаються в цьому районі, так і відносин

між муніципалітетом та організаціями та між останніми. Некомерційні організації беруть на себе важливу та стратегічну роль як суб'єкти-постачальники та кінцеві виробники і, перш за все, як кінцевий зв'язок із користувачами, у той час як визначальну роль координації з боку муніципалітету визначено [22].

Управління соціальними службами є відповідальністю регіонів і муніципалітетів. Соціальні служби втручаються в допомогу людям похилого віку на основі запитів і повідомлень, які можуть надходити від членів сім'ї, від самих літніх людей, а також від інших людей, таких як кваліфіковані суб'єкти, які можуть оцінити складний стан особи, якій надається допомога, ASST та інші громадські особи. структур.

Муніципалітети разом чи самостійно мають право надання соціальної допомоги. Громадяни, які не отримали жодної відповіді щодо надання допомоги, виявлені президентом Регіональної ради, можуть звернутися до префектури, президента, судів держави або уповноваженого з прав людини за захистом своїх прав.

Обслуговування вдома побудовано як скоординована система соціального забезпечення освітньої, медичної та соціальної допомоги, спрямованої на підтримку людини та виконання ним певних дій.

Пріоритетним напрямом у цьому випадку є надання допомоги недієздатним людям, які живуть в умовах постійної залежності, та їхнім сім'ям, забезпечуючи догляд та лікування.

Важливим є фактор «прямої» фінансової підтримки окремої категорії осіб та їх сімей з метою задоволення основних потреб повсякденного життя, який включає:

- безперервні грошові внески;
- фінансові внески для сімей, які потрапили до надзвичайних ситуацій;

- допомога, що виділяється на навчання [28].

Завдяки спеціальним угодам з фінансовою системою регіону або іншими кредитними установами можливе дострокове погашення кредиту, передбачені «студентські позики» без відсотків, а також спеціальні кредити для сімей з дітьми або без, які мають серйозні та тимчасові фінансові труднощі, або які хочуть отримати спеціальну допомогу з метою отримання житла.

Фінансування студентських кредитів та низки інших коштів, що надаються, відбувається за рахунок отриманих доходів від регіональної та національної діяльності, спрямованої на професійну орієнтацію та працевлаштування.

Муніципалітети вживають комплекс заходів соціального захисту з підтримки дітей, чиї батьки були позбавлені батьківських прав відповідно до законодавства, через непридатність сім'ї чи інших ситуацій, пов'язаних із веденням аморального способу життя та матеріальним неблагополуччям.

Заходи соціального захисту дітей полягають у пошуку прийомної сім'ї для забезпечення захисту та благополуччя дитини, а також виділення щоденних засобів для існування. Розроблено і спеціальний проект, який зміг би забезпечити особисте благополуччя таких сімей у співпраці з психологом та медичним персоналом відповідно до вибору дитини.

Муніципалітети в рамках чинного законодавства спільно з органами охорони здоров'я повинні, враховуючи форми допомоги, проводити заходи щодо підтримки інвалідів та їх сімей шляхом об'єднання соціальної допомоги та охорони здоров'я [24].

Муніципалітети також вживають усіх необхідних заходів, спрямованих на забезпечення інтересів інваліда, управління фінансовими ресурсами та активами.

Законодавчо закріплено, що місто несе відповідальність щодо забезпечення у сфері соціальної допомоги та сприяє формуванню заходів регіонального планування у сфері соціального забезпечення та соціальних послуг. Для досягнення поставлених цілей муніципалітети несуть відповідальність за технічне та адміністративне управління в галузі соціального забезпечення, набуваючи специфічної «організаційної структури» та кваліфікованого персоналу.

Регіон відповідно до керівних принципів та спільних цілей програми за підтримки муніципалітетів, провінцій, інших державних установ, таких як університети, а також приватних осіб приймає план соціального забезпечення регіонального характеру протягом трьох років, у тому числі щорічний план з реалізації соціальних заходів, здійснює контроль за виконанням плану відповідно до поставлених цілей, пріоритетів, статусів послуг, якості заходів, інформаційної системи, науково-дослідних та експериментальних проєктів; дбає про технічне забезпечення органів управління; видає керівні документи щодо координації з метою соціальної єдності регіону [26].

Висновки до розділу 2

У розділі 2 проведено аналіз основних видів допомоги, яка надається громадянам України в Італії. Зокрема, українці можуть отримати одноразові грошові виплати, виплати при інвалідності, виплати на утримання дітей, безкоштовну освіту та медичне страхування. У деяких районах Італії також надається можливість безкоштовно користуватися муніципальним транспортом. Соціальна допомога надається управлінням соціального захисту Італії, в різних регіонах та муніципалітетах країни.

Що стосується Національного управління соціального захисту Італії (Istituto Nazionale Previdenza Sociale (INPS)), то дана організація займається виплатами пенсій, соціального страхування та соціальної допомоги. Вона також виконує наглядові завдання, які також виконуються через внутрішні та зовнішні бази даних.

INPS надає пенсії та інші послуги соціального забезпечення з податками, які отримують близько 70% від обов'язкових внесків на обов'язкове страхування, а решта 30% - через прямі трансферти держави. Послуги ґрунтуються на обов'язкових страхових відносинах і фінансуються за рахунок внесків найманих працівників, визначених у відсотках від заробітної плати.

В Італії соціальні виплати пов'язані з працевлаштуванням, національністю і статусом резидента. Люди, яким надано міжнародний захист, мають доступ до соціального страхування незалежно від типу захисту, який вони мають. Що стосується соціальних виплат, вони можуть отримати до них доступ, якщо працюють.

Муніципалітети разом чи самостійно мають право надання соціальної допомоги. Громадяни, які не отримали жодної відповіді щодо надання допомоги, виявлені президентом Регіональної ради, можуть звернутися до префектури, президента, судів держави або уповноваженого з прав людини за захистом своїх прав.

Законодавчо закріплено, що міста несуть відповідальність за гарантування соціальної допомоги та сприяють формуванню заходів регіонального планування у сфері соціального забезпечення та соціальних послуг.

РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ СОЦІАЛЬНОЮ ДОПОМОГОЮ УКРАЇНЦЯМ, ЯКІ ВИЇХАЛИ ДО ІТАЛІЇ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ

3.1. Програма соціологічного дослідження щодо якості надання соціальних послуг українцям в Італії

Програма соціологічного дослідження побудована на основі звіту асоціації соціального сприяння UCRAINA PIÙ – MILANO та публікацій ЗМІ [61].

Актуальність дослідження. Сотні тисяч українців змушені були покинути власні домівки через повномасштабне вторгнення росії в Україну. Люди покидали усе: будинки, автомобілі, цінні речі, беручи з собою найнеобхідніше лише з однією метою – вижити. Велика частка громадян перемістилася всередині країни – у західну та центральну частини держави. Однак, ще більше громадян змушені були тікати від війни у пошуках кращого життя за кордоном. Однією з таких держав стала Італія. Тут ще до війни проживало багато наших громадян, тому й не дивно що сьогодні ця країна стала місцем притулку для українських біженців. В цій державі наші громадяни не захищені українським законодавством, тому потребують соціальної допомоги від уряду Італії. Тому, аналіз надання соціальних послуг українцям, які виїхали до Італії є надзвичайно важливим, тому що саме від цього залежить якість життя наших громадян, можливість задовольняти свої потреби та отримувати базову допомогу.

Об'єкт дослідження українці, які виїхали внаслідок війни до Італії.

Предметом є якість надання соціальних послуг українцям, котрі виїхали до Італії.

Мета дослідження – оцінка якості надання соціальної допомоги українцям урядом Італії.

Відповідно до мети дослідження потрібно вирішити наступні завдання:

- Визначити рівень задоволеності соціальної допомоги в Італії для українців;
- Дослідити різновиди соціальної допомоги, що передбачені для українців, які виїхали до Італії внаслідок війни;
- Узагальнити напрями соціальної допомоги українцям, які виїхали до Італії внаслідок війни.

Гіпотеза дослідження. Вважається, що українці, які були змушені покинути Батьківщину через війну, перебувають у складній життєвій ситуації. Тому, рівень задоволеності отриманої соціальної допомоги залежить від рівня життя українців до переїзду в Італію.

Інтерпретація головних понять дослідження.

Українські біженці — це люди, які втекли від війни, насильства, конфлікту чи переслідувань в Україні і перетнули міжнародний кордон, щоб знайти безпеку в іншій країні [15].

Соціальна допомога — це вид грошової допомоги й допомоги в натуральній формі, яка переважно фінансується з бюджету та добровільних внесків і виплачується особам, котрі потребують, як за допомогою перевірки їхнього доходу та засобів для життя, так і відповідно до певних критеріїв без перевірки доходу.

Соціальний захист є системою економічних, соціальних та організаційних заходів, котрі здійснює держава для підтримки незахищених верств населення.

Соціальне забезпечення – діяльність держави та недержавних інституцій, яка спрямована на матеріальну підтримку громадян, які перебувають у ситуації соціальних ризиків. Соціальне забезпечення – це інструмент політики, який держава застосовує для регулювання рівня життя громадян і передбачається надання соціальних послуг та матеріальних ресурсів у різних формах, які фінансує держава [52].

Тимчасовий захист є винятковою формою захисту, яка гарантує негайний захист людям, які були вимушені залишити Україну, починаючи з 24 лютого 2022 року, внаслідок вторгнення російських військ [10]. Статус переміщених осіб під тимчасовим захистом - статус, на отримання якого мають право всі українці та члени їхніх родин, які перетнули кордон від 24.02.2022 через повномасштабну військову агресію росії проти України.

Опис методів дослідження та процедур збору інформації. Вторинний аналіз – це повторний аналіз уже проведених досліджень, в якому ціль є іншою за попередню. Аналіз проводиться із доступними емпіричними даними.

Метод аналізу документів – це сукупність методичних прийомів і процедур, що застосовуються для одержання соціологічної інформації з документальних джерел.

Дані методи допоможуть ознайомитися з різноманітними даними, які містять в собі інформацію про соціальну допомогу та послуги, які саме надаються українцям, які знаходяться в Італії через повномасштабну війну рф проти України [45].

3.2. Соціально-демографічні характеристики українців, які перебувають в Італії

Війна вторглася у будинки всіх українців, незалежно від статі, віку, місця проживання та рівня доходів. Проте, відповідно до результатів опитування можна виокремити їхні певні особливості.

Трохи більше половини всіх біженців з України на момент опитування складала діти (52%). Дівчата та хлопчики складала приблизно однакову кількість. Майже 14% від всіх біженців – це діти до 5 років, приблизно стільки ж дітей віком 6–9 років та 10–13 років. Трохи менше дітей віком 14–17 років – біля 10%.

З-поміж дорослих на момент опитування переважна більшість становить жінки (83,4%). Найбільша група серед всіх біженців – жінки віком 35–49 років – 20% від всіх біженців. Меншою є частка жінок віком 25–34 років (9%).

Загальна кількість чоловіків серед дорослих біженців є набагато нижчою (16,6%). Найбільша група серед дорослих чоловіків – чоловіки віком 35–49 років (3% від усіх біженців). Причиною такої малої кількості чоловіків – біженців є обмеження на виїзд за кордон військовозобов'язаних віком від 18 до 60 років, винятком є лише відтермінування від мобілізації [16].

Основними містами, які прийняли українських біженців, є Мілан, Рим, Неаполь та Болонья.

Статева структура біженців з України відповідно до опитування становить 59–64% від усієї кількості українських біженців – жінки та дівчата, значно меншою є частка дітей – 33–39%; частка людей похилого віку становить 7–9% від усіх біженців з України. Низька кількість людей похилого віку можна пояснити тим, що вони часто відмовлялися від участі в опитуванні.

Що стосується демографічної складової, то найбільше за кордон виїхало жителів Запорізької області – 23% від усієї кількості населення області, далі йдуть Київ та Київська область – 19%, Дніпропетровська – 18%, Миколаївська та Херсонська області – по 16%.

Що ж стосується Луганської області, то до Італії прибуло лише 1% населення. Це можна пояснити тим, що велика частка населення спочатку виїхала до росії та Білорусі, а вже звідти рухалася до Італії.

Відносно малою в Італії є частка українських біженців із західних областей – майже по 10% з кожної.

До повномасштабного вторгнення більшість українських біженців проживали в містах (78,7%), решта – у селах (12,5%) та селищах міського типу (8,9%).

В Італії найбільше мігрантів віком 35–49 років (27%). Також в Італії найбільша частка опитаних віком старше 50 років (12%). В Італії найбільша частка опитаних (60%) проживали у сільській місцевості та невеликих містах [13].

На Рисунку 3.1 висвітлено демографічну структуру біженців з України в Італії. Близько 30% від усіх біженців – це діти. Серед дорослих біженців найбільша частка складає жінки. Найбільша частка серед дорослих біженців – це жінки віком 30–45 років – 25%. В Італії також дещо більшу частку становлять люди старше 65 років – 7% порівняно.

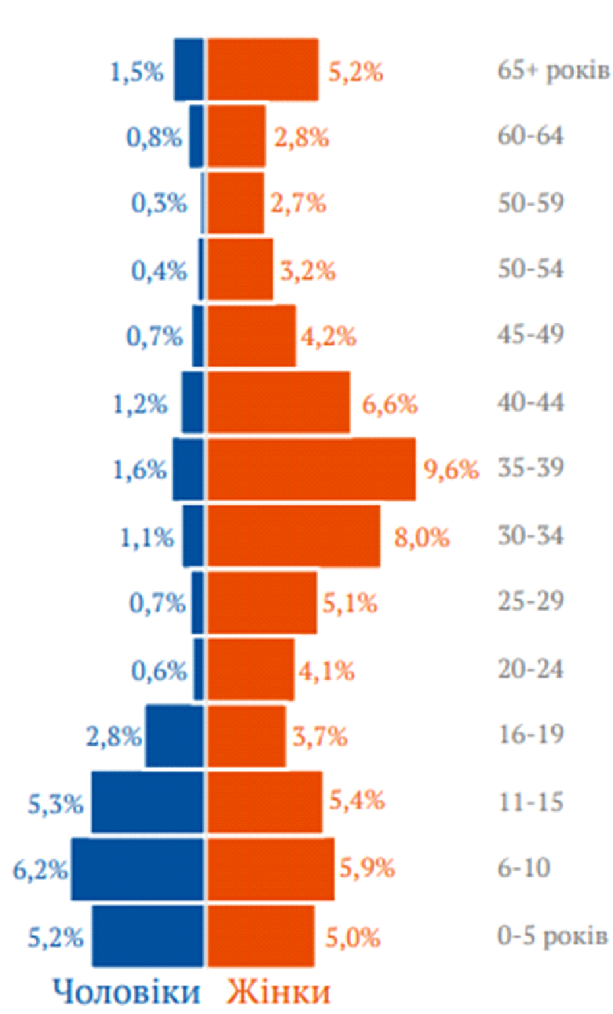

Рисунок 3.1. Демографічна структура українських біженців в Італії

Для кращого розуміння, які групи людей виїхали з України та прибули до Італії після повномасштабного вторгнення, проведено кластерний аналіз, на основі результатів опитування.

На основі кластерного аналізу одержано чотири кластери, які можемо охарактеризувати таким чином: «Класичні біженці», «Квазітрудова мігранти», «Професіонали», «Люди із зони бойових дій» (рис. 3.2) [12]:

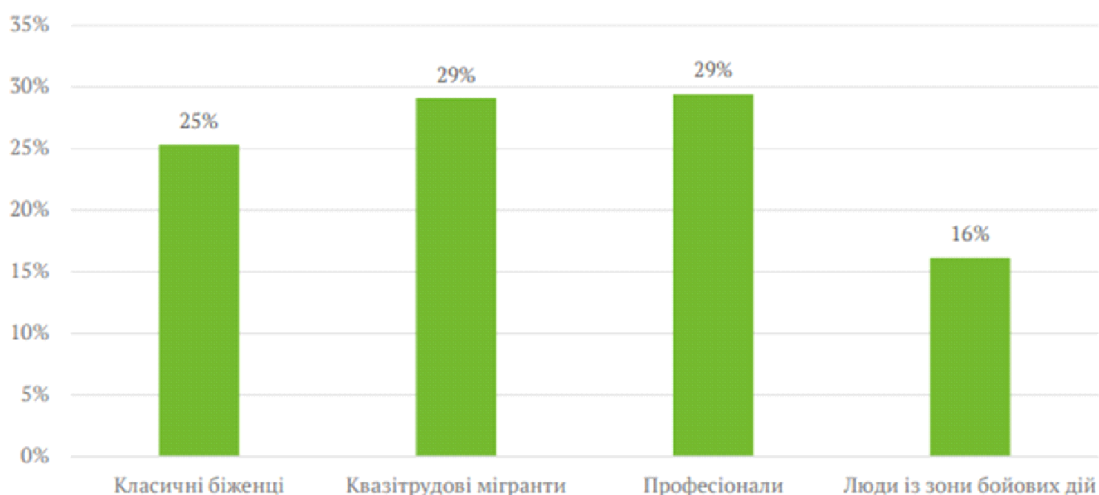

Рисунок 3.2. Розподіл респондентів за кластерами

25% від усіх опитаних становлять «Класичні біженці». Це переважно жінки середнього віку, більшість з них із дітьми. Найбільше їх перебуває в містах Італії. Вони не дуже пристосовані до життя за межами України: до війни велика частка з них ніколи не була за кордоном, вони гірше знають Італійську чи англійську мови в порівнянні з іншими групами та й не мають на меті її вивчити, попри те, що незнання мови створює їм значні проблеми у житті. Загалом вони також частіше за інших незадоволені якістю власного життя в Італії, практично не мають друзів чи знайомих серед місцевих мешканців. Вони впевнені, що рівень соціальних виплат в Італії є недостатнім для нормального життя. Проте, такі люди частіше готові шукати різноманітну роботу [9].

До війни «класичні біженці» жили в населених пунктах, які не перебували у зоні бойових дій, але піддавалися від обстрілам, – переважно центральна та західна частини України, а також Одеська область. Попри відсутність бойових дій в їхньому населеному пункті, основна причина виїзду за кордон для них був страх за власне життя. Як до війни, так і зараз вони мають нижчий дохід в порівнянні з іншими біженцями.

29% від усіх опитаних біженців з України становлять «Квазітрудові мігранти». Вони найбільш адаптовані до життя за кордоном. А саме мають найбільшу схильність до працевлаштування у країні перебування, вони були найбільш схильні до виїзду за кордон, де проживала їх сім'я, розуміли державну мову або через можливість знайти працевлаштуватися в тій державі. В порівнянні з іншими, такі біженці частіше знають мову держави перебування на високому рівні та, відповідно.

Вони найбільше задоволені перебуванням за кордоном та сферою державних послуг, рідко стикаються з проблемами, позитивно оцінюють ставлення місцевих до українських біженців та є єдиною групою, якій життям за кордоном задоволені так само або й навіть більше, ніж життям в Україні.

«Квазітрудові мігранти» більше за інші групи мають змогу проживати в житлі, яке належить членам їхньої родини, через це вони більше за інших задоволені житлом та мають менше обмежень щодо терміну, протягом якого можуть перебувати там [41].

Також, ця група людей менше за інших потребує допомоги (31% не потребує жодної додаткової допомоги в порівнянні із 20% серед всіх біженців).

Важливо також зазначити, що на їхнє рішення щодо повернення додому зовнішні фактори чинять мінімальний вплив: як бойові дії, так і політика нашої держави – це єдина група, на рішення повернення якої скоріш за все не вплине завершення бойових дій.

В порівнянні з іншими групами, ключова причина виїзду з України для цих людей рідше є побоювання за власне життя.

Також, якщо порівнювати з особами з інших груп, ці люди зазнали найменше проблем та втрат через повномасштабне вторгнення. Можливо, це

спричинено тим, що люди з цієї групи переважно прибули із західної частини України (а також із Одеської області).

Порівняно із іншими групами, цим людям подобається перебування в Італії. Це переважно люди літнього віку, велика частина з них до війни мали домогосподарство або були на пенсії [44].

Акцент на цей віковий розподіл є важливим, тому що і до війни велика частина трудових мігрантів в Італії – це жінки старшого віку (40-70 років). Зараз ця група людей має відносно вищий дохід, ніж інші.

«Професіонали» становлять 29% від усіх опитаних людей. Вони більше інших схильні працювати в Італії, але різниця мінімальна.

Працюючі ж, частіше за інших схильні працювати за своєю або суміжною професією (серед тих, хто працює, у цій групі 49% працюють за своєю або суміжною професією, в порівнянні з 39% серед усіх працюючих біженців).

Серед осіб цієї групи, які не працюють, але шукають роботу, найбільший відсоток не готовий працювати не за спеціальністю (9% в порівнянні із 4% серед всіх біженців). Отже, люди з цієї групи відрізняються тим, що більше ніж інші працюють або шукають роботу тільки за власною спеціальністю.

Люди з цієї групи мають комфортніші умови життя в Італії: вони одержували більше допомоги, ніж інші групи; мають друзів з-поміж місцевих мешканців; частіше за інших проживають окремо; їм переважно не є потрібним знання мови для роботи за професією.

«Професіонали» є більше лояльними до України. Вони частіше за інших мають на меті повернутися до України. До війни вони переважно проживали у Київській, Дніпропетровській та Харківській областях, а також у

тих областях, де з 24 лютого ведуться бойові дії. В порівнянні з іншими, вони також частіше мали власний бізнес в Україні [33].

Головна причина того, що ці люди покинули Батьківщину – це війна у рідному місті, містечку чи селі, проте не менш важливими причинами для такого рішення також були погані умови життя та відсутність умов для освіти дітей. До початку війни такі люди мали середній або високий рівень доходу.

«Люди із зони бойових дій» становлять 16% від усіх опитаних громадян України в Італії. Переважно вони не адаптовані до життя за кордоном та менш визначені щодо питання про повернення до України, однак на це рішення може впливати як закінчення бойових дій, так і можливість жити і працювати в Україні. Разом з цим, вони є найбільш готовими до адаптації за кордоном, тому для того, щоб стимулювати цих осіб повернутись назад, має бути проведена активна державна політика. Люди із цієї групи найбільш готові до повернення навіть у інший регіон України, якщо повернення у власний населений пункт буде неможливим.

Ця група людей переважно прибула до Італії із зони бойових дій, зокрема з Донецької, Харківської та Дніпропетровської областей. Вони більше за інших перенесли на собі втрати від війни. Особливо розповсюджені проблеми – це втрата доходу, роботи, житла та психологічні проблеми. Вони також частіше за інших виїхали з України не одразу після вторгнення росії, а пізніше. Це може бути пов'язано із тим, що багато хто із них жив у зоні бойових дій, звідки було важко виїхати у перший період війни. Люди з цієї групи відносно молодші, в порівнянні з іншими групами. Вони отримують середній дохід та мають вищу освіту. Наразі вони є найбільш схильними до проживання у маленьких містечках. До війни переважна більшість із них працювала, а зараз у пошуках роботи, навчаються або не працюють і не шукають роботу. Загалом люди з цієї групи є найбільш готовими до пошуку

роботи в державі перебування: від відвідування мовних курсів до короткострокових курсів зі спеціальності [22].

Велика відмінність італійської мови від української, незнання мови тягне за собою значні проблеми для цих людей. Тому, вони є більш схильними до відвідування курсів із вивчення італійської мови. Хоча рівень допомоги, який одержують ці люди, є вищим від допомоги, що одержують інші групи, вони найбільше відчули проблеми, пов'язані з перебуванням в Італії.

При порівняння життя в Україні та життя в Італії, даній категорії осіб більше подобається життя в Україні (54% більше подобається в Україні, 27% – приблизно однаково в Україні та Італії та лише 19% більше подобається в Італії).

3.3. Проблеми пов'язані з отриманням соціальної допомоги українцями в Італії та механізми їх вирішення

Шукачі притулку та біженці в Україні при широкомасштабній збройній агресії росії є вразливою та нечисленною категорією населення. Країни ЄС, зокрема й Італія мають змогу значною мірою збільшити свій доступ до статусу, захисту, послуг та інтеграції через відносно невеликі ресурси. при дотриманні власних міжнародних зобов'язань та гарантуючи послідовний підхід до прийому та підтримки біженців, ЄС та Італія в тому числі можуть допомогти українцям, які зіткнулися з вимушеним переміщенням та мають за спиною тягар численних травм

Що стосується проблем, з якими стикаються українські біженці в Італії, то однією з таких є те тривалий термін оформлення документів. На рішення про надання дозволу на проживання приходиться чекати тижнями, реєстрація на порталі з питань соціальної допомоги – майже місяць. На всіх не вистачає безкоштовного житла, багатьом за пів року вже довелося переїжджати як мінімум 1-2 рази, та й не в найкращі умови. Регіональні адміністрації не мають змоги вчасно вирішувати питання біженців через їх високий потік, як результат тільки на те, щоб здати відбитки пальців та подати запит на дозвіл на проживання йде декілька тижнів. Відповідно, власниками пластикового «пермессо» (дозволу на проживання) на даний момент є відносно невелика кількість новоприбулих осіб. Як результат, офіційно працевлаштуватися можуть лише ті, хто має цей документ. І тільки в тому випадку, якщо є робота, тому що переважна більшість працездатних біженців – це мами з дітьми, які не можуть їх покинути і піти на роботу. Відносно мала кількість біженців з України мають змогу отримувати певний дохід в Італії [4].

Урядом Італії було виділено 800 млн. євро на матеріальну допомогу українським біженцям. Ці виплати розраховані на три місяці, 300 євро на дорослого і 150 – на дитину на місяць. Одержати її можуть усі, хто знайшов житло самостійно, а не живе у наданому державою. Однак, потрібно бути дуже терплячим. Тому що перші українські біженці прибули до Італії ще в кінці лютого, а виплати почали одержувати лише в кінці травня. Інші ж, ті, кому не так пощастило з державною допомогою, відчували на собі доброту самих італійців. Їм надають допомогу благодійні організації, релігійні центри, волонтери та просто малознайомі люди: влаштовують обіди, приносять продукти, купують одяг чи взуття, організують розваги для дітей.

Європейським Союзом було запроваджено Директиву про тимчасовий захист у березні 2022 року (після вторгнення росії в Україну), нею передбачено, що ті, хто рятується від війни в Україні, можуть отримати тимчасовий захист в країнах Європи. Однак, велика частка громадян третіх країн та осіб без громадянства, які змушені покинути Україну внаслідок війни, усе ще не можуть отримати право на тимчасовий захист в країнах ЄС: відповідно до опитування, 39% біженців, що втекли з України і прибули до країн Європи, не одержали там тимчасового захисту.

З-поміж осіб, які звернулись (шукачі захисту) або одержали (особи, які потребують додаткового захисту, біженці) захист в Україні та тікають від війни в Україні до країн ЄС, в тому числі і Італії, право на тимчасовий захист можуть отримати лише ті, хто набув статусу тимчасового біженця або отримав національний захист в Україні, а саме додатковий захист і покинув державу не раніше 24 лютого 2022 року. Особи, які раніше отримували захисту в Україні, користуються тимчасовим захистом в Італії за умови, якщо:

1. У них був діючий дозвіл на постійне місце перебування в Україні та вони не могли повернутися до своєї держави або регіону походження;

2. Вони – члени сім'ї особи, яка користується тимчасовим захистом в Італії та країнах ЄС загалом;

3. Вони звернулися по право надання тимчасового захисту в країні-члені ЄС, оскільки уряд цієї країни вирішив розширити обсяг тимчасового захисту на шукачів притулку в Україні [29].

38% опитаних осіб повідомили, що зіткнулися із перешкодами при поданні заяви та отриманні тимчасового захисту. Декільком особам було відмовлено у прийнятті цих заяв без поважних причин або ж їм повідомлялося, що вони не громадяни України і тому не можуть одержати статус тимчасового захисту. Деяких громадян третіх держав, які рятувалися від війни в Україні, перенаправляли на звичайну процедуру надання міжнародного захисту, попри те, що вони мають право на отримання тимчасового захисту відповідно до чинного законодавства ЄС, в тому числі Італії.

Інші біженці, що мали такий статус в Україні, стикалися із тривалим терміном очікування на реєстрацію та одержання статусу тимчасового захисту. Згідно даних опитування, громадяни України одержують відповідні документи щодо тимчасового захисту в день реєстрації. Опитування показало, що біженці в Україні, які мають право на тимчасовий захист, змушені очікувати до 5 місяців, щоб їх визнали бенефіціарами тимчасового захисту. Опитані особи, які перебувають в Італії також повідомили про затримки в одержанні посвідок на тимчасове проживання та документів, що посвідчують особу, які додаються до тимчасового захисту.

Траплялися випадки, коли органи публічної адміністрації Італії не визнавали документів шукачів притулку, які були опитані. Особи, що звернулись для надання притулку, або ті, що його одержали захист в Україні,

також зіткнулися із труднощами при підтвердженні свого зв'язку з Україною та/або свого громадянства при відсутності проїзних документів.

Одним із потужних превентивних засобів захисту біженців в Італії, які тікають від війни в Україні, є доступність інформації та юридичної допомоги. Згідно із законодавством ЄС, якому підпорядковується Італія, ті, що мають право на тимчасовий захист, і ті, хто його не має, повинні мати доступ до інформації про можливі варіанти захисту, процедури тимчасового захисту та надання захисту в ЄС та Італії зокрема. В Італії використовуються як старі, так і нові технології, серед них веб-сайти, лінії довіри, QR-коди та чат-боти для розповсюдження інформації щодо тимчасового захисту. Це дає змогу покращити доступ до інформації для біженців, як результат покращується доступ до тимчасового захисту та процедур надання захисту. Однак як онлайн, так і офлайн дані зазвичай орієнтовані лише на громадян України. Оскільки особи, що шукають захисту або отримали його в Україні, можуть не мати права на отримання статусу біженця або можуть не мати певних документів, вони потребують інформації та правової допомоги, орієнтованої саме на їхню ситуацію. Проте, дані з опитування показали, що лише 24% опитаних знають, де одержати правову допомогу в Італії. Це є свідченням про, що існують серйозні перешкоди у доступі до інформації та правової підтримки біженців, які тікають від війни в Україні до Італії [40].

Серед людей, що шукають притулку від війни в Україні, є не лише громадяни країни, але й особи без громадянства та громадяни інших країн, які не можуть отримати необхідні документи, такі як посвідчення особи та паспорти, у своїй рідній країні. З 24 лютого 2022 року багато з них зазнали труднощів у отриманні або поновленні необхідних документів, що засвідчують їх особу, документів про отримання захисту та проїзних документів. Понад 10% опитаних заявили, що не мають жодних дійсних

документів, які б могли підтвердити їх особу, виданих Україною, Італією або іншою країною.

Шукачі притулку та біженці з України, які не мають жодних дійсних документів, зіткнулися із проблемами при повторному в'їзді та виїзді з України, а також доступом до країни ЄС, в тому числі й Італії. До того ж, вони зіткнулися із проблемами отримання соціальної і гуманітарної допомоги та захисту і відкриттям банківських рахунків через відсутність документів в Італії.

Велике число шукачів притулку та біженців, особливо осіб без громадянства та осіб, які потребували додаткового захисту в Україні, зіткнулися із перешкодами при отриманні посвідок на проживання, посвідчень особи та проїзних документів в Італії. Ці документи потрібні для одержання житла, соціальної допомоги та належних умов для життя. Майже половина опитаних осіб в Італії – 44% повідомили, що посвідчення особи, проїзний документ і документ на проживання, які вони отримали в Україні, були лише частково достатніми або недостатніми для задоволення їхніх головних потреб. Беручи до уваги труднощі доступу до тимчасового захисту та реєстрації у процедурі одержання захисту в Італії, біженці з України змушені опиратися лише на довідку про звернення за захистом в Україні або додаткові документи захисту, видані українською владою. До того ж, багато хто зазначає, що їхні документи не приймають банки та місцеві органи влади, тому вони не мають змоги відкрити банківський рахунок, одержати допомогу, знайти роботу чи одержати доступ до послуг [30].

Як і громадяни України, які вимушено покинули державу, так і особи, що отримували захист в Україні, які тепер шукають захисту в Італії, відчували значні труднощі із забезпеченням власних базових потреб. Однак, в порівнянні із громадянами України, ці особи стикаються з ще більшими

проблемами в доступі до найнеобхіднішого, через те, що вони можуть не мати права на тимчасовий захист, не мати потрібних документів і можуть не знати, як одержати доступ до прав і послуг в Італії.

Серед шукачів притулку та біженців, які користуються тимчасовим захистом в Італії:

- 3% повідомили, що вони не були забезпечені їжею або коштами для проживання.
- 44% опитаних, які користуються статусом тимчасового захисту, зазначили та одержують відшкодування за харчування, зазначили, що цього недостатньо для забезпечення базових потреб.
- 42% повідомили, що їхні витрати на проживання не покриваються повністю виплатами в Італії або не будуть покриті після їхнього працевлаштування.
- 30% зазначають, що не одержують повністю безоплатної медичної допомоги та ліків за рецептом.
- 64% повідомили, що не одержали одяг та засоби гігієни.

Згідно з результатами опитування, значна частина біженців, які користуються статусом тимчасового захисту, не мають змоги користуватися правом на переміщення до іншої держави-члена ЄС. 65% опитаних біженців з України, які користуються статусом тимчасового захисту в Італії, повідомляють, що не стикалися з перешкодами щодо вільного переміщення державами ЄС. Решта осіб або повідомили, що не можуть переміщатися до інших країн-членів, тому що не мають дійсних проїзних документів, або не знають про таку можливість [26].

Дані, отримані під час опитування відображають, що велика частина біженців та осіб без громадянства, які втікають з України, не мають права на тимчасовий захист в Італії та інших країнах ЄС. Це ставить їх в дуже складне

становище. Надання їм та їхнім сім'ям тимчасового захисту дає їм право на освіту, роботу та доступ до соціальної допомоги. Це також захистило б багатьох від втрати документів і принесло б користь приймаючим державам, зменшивши тиск на системи надання захисту.

Потрібно не тільки збільшити обсяг тимчасового захисту, але й вдосконалити практичний доступ до процедур захисту для біженців. Доступ до процедур реєстрації має вирішальне значення для отримання права на захист. Через те, що біженці, які тікають з України, стикаються з лабіринтом законів і різних підходів, доступ до інформації, юридичних послуг і документів є основною потребою. Згідно із законодавством ЄС, біженці, що втікають з України, мають право бути поінформованим про свої права, варіанти захисту та процедури, яких потрібно слідувати. Проте інформаційні кампанії для людей, які утікають з України, загалом були націлені на громадян України та зосереджені на тимчасовому захисті. Оскільки існує категорія біженців, які не є громадянами України, вони можуть не мати права на тимчасовий захист або можуть не мати документів, тому їм необхідна додаткова інформація та юридична допомога, зорієнтована на конкретну ситуацію

До того ж, варто також прийняти ціленаправлені рішення та вжити потрібних заходів для усунення перешкод, які заважають доступу цієї групи населення до ключових прав і допомоги, таких як житло, харчування та медична допомога.

Потрібно поширити дію тимчасового захисту на осіб, що звернулися за захистом та біженців з України. Уряду Італії потрібно розширити тимчасовий захист на усіх шукачів притулку та біженців, які втекли від війни в Україні. Італія повинна внести зміни до свого законодавства, щоб поширити

тимчасовий захист на всіх шукачів притулку та біженців, які тікають від війни в Україні [55].

Уряду Італії слід забезпечити усім шукачам притулку та біженцям доступ до процедур тимчасового та міжнародного захисту. Уряд повинен переконатися, що шукачі притулку та біженці з України, можуть подати заяву на тимчасовий або міжнародний захист. Влада Італії повинна запевнитися, що заяви про захист шукачів притулку та біженців, що тікають від війни в Україні, реєструються без будь-яких невинуватених затримок. Документи шукачів притулку та біженців, надані українськими органами влади, повинні бути визнаними при процедурах визначення статусу та реєстрації органами Італії.

Владі Італії варто зробити спеціалізовану інформацію, юридичні консультації та підтримку легкодоступними для шукачів притулку та біженців. Італія разом із країнами членами ЄС та міжнародними організаціями повинні розробити інформаційні кампанії, які будуть адаптовані до конкретних потреб біженців. Новітні технології можна використати для надання детальної інформації щодо варіантів захисту та прав, які доступні даній категорії осіб, а також про те, як і коли можна одержати та поновити посвідки на проживання, посвідчення особи та проїзні документи. Уряд Італії повинен гарантувати надання юридичних консультацій та підтримку для біженців. Також, уряд держави повинен переконатися у тому, що біженці, які отримали статус тимчасового захисту, знають свої права на свободу пересування, і вони можуть користуватися ними на практиці.

Влада Італії повинна гарантувати усім біженцям доступ до потрібних документів. Також вона повинна сприяти доступу біженців до документів і гарантувати вирішення проблем щодо затримок у наданні документів. Італія

повинна сприяти доступу біженців, котрі не мають ніяких дійсних документів, до базової допомоги та послуг. Уряд Італії повинен розробити програму, яка дала змогу біженцям та їх дітям, які тікають від з України до Італії не залишатися без документів. Потрібне активне сприяння держави у доступі біженців до проїзних документів, щоб вони мали змогу приїхати в Україну, щоб побачити свої сім'ї та повернутися назад в Італію, коли їм буде необхідно.

Сприяння доступу до доступного житла, охорони здоров'я, працевлаштування та освіти повинно бути однією із основних цілей уряду Італії у сфері надання допомоги біженцям. Влада Італії повинна мобілізувати грошову і гуманітарну допомогу, а також програми для забезпечення доступу до житла, засобів для життя, охорони здоров'я, освіти та гідного рівня життя. Також, потрібно розробити механізм, який спростив би доступ до належного житла [34].

Важливим для Італії є збір даних про біженців, які втекли з України до Італії. Потрібно також збирати дані про громадян третіх держав, які прибувають з України, і оприлюднювати їх згідно норм законодавства. Італія повинна надати доступ до даних, зокрема розподіл за державами походження та національністю. Державі також потрібно публікувати дані про число біженців, які тікають від війни в Україні до Італії.

Отже, біженцям з України в Італії варто знати свої права, постійно моніторячи ЗМІ, дані з офіційних джерел, спілкуючись з іншими біженцями з України, які, можливо, володіють більшою інформацією. Ключовим фактором є комунікація, адже саме вона допоможе отримати потрібну інформацію, знайти житло та роботу та інше. Українським біженцям потрібно зареєструватися на безкоштовні мовні курси, адже часто через свій вік або небажання навчатися нового люди не роблять цього, цим самим створюючи

для себе перешкоди в користуванні власними правами. Їм також потрібно підтримувати тісний зв'язок із консульствами України в Італії, адже саме тут можна отримати потрібну інформацію та дізнатися про зміни в ній. Не потрібно забувати про свою Батьківщину, адже перебування в іншій державі є тимчасовим і усі труднощі, з якими стикаються українські біженці є теж тимчасовими. Рано чи пізно українці повернуться до своїх домівок.

Висновки до розділу 3

У розділі 3 було проведено дослідження проблем пов'язаних із соціальною допомогою українцям, які виїхали до Італії через війну. Об'єкт дослідження українці, які виїхали внаслідок війни до Італії. Предметом є надання соціальних послуг українцям, котрі виїхали до Італії. Мета дослідження – оцінка якості надання соціальної допомоги українцям урядом Італії.

При проведенні дослідження було висунуто наступну гіпотезу. Вважається, що українці, які були змушені покинути Батьківщину через війну, перебувають у складній життєвій ситуації. Тому, рівень задоволеності отриманої соціальної допомоги залежить від рівня життя українців до переїзду в Італію.

З-поміж методів дослідження було обрано такі методи, як вторинний аналіз даних та аналіз документів, які дали змогу зібрати дані, та провести їх детальний аналіз.

Найбільшу групу серед біженців в Італії становлять жінки та діти, адже, як відомо, чоловікам призовного віку заборонено покидати Україну, окрім винятків, передбачених законодавством. Основними містами, які прийняли українських біженців, є Мілан, Рим, Неаполь та Болонья. Більшість біженців прибули з Запорізької, Дніпропетровської, Київської, Миколаївської та Херсонської областей. Малою є частка осіб із західної частини країни.

При проведенні аналізу було виділено 4 групи біженців з України – «Класичні біженці», «Квазітрудова мігранти», «Професіонали», «Люди із зони бойових дій».

Відповідно, з-поміж багатьох проблем, з якими стикаються українські біженці в Італії, основними з них є наступні. Тривалий термін оформлення

документів – іноді, на оформлення документів потрібно чекати тижнями, на реєстрацію на порталі – місяць. Житла не вистачає на усіх біженців, декому приходится постійно переїжджати в пошуках нормальних умов для життя. Через довгий термін оформлення документів, українські біженці не можуть працевлаштуватися і змушені розраховувати лише на допомогу держави. Що стосується осіб, які проживали в Україні, але не мали українського громадянства та змушені були тікати від війни до Італії, то законодавством не передбачено надання їм статусу біженця та виплати соціальної допомоги. Деяким особам відмовлено у наданні статусу біженця без обґрунтованих причин. Також, існує проблема у доступі до інформації та юридичної допомоги. Доступ до неї мають тільки громадяни України і лише 24% опитаних знають, де отримати потрібну інформацію. Трапляються випадки, коли особи, які мають статус біженця та приїжджали в України для того щоб відвідати родичів, при поверненні до Італії виявляли, що їхній статус біженця було скасовано, без об'єктивних на те причин. Безліч українських біженців скаржаться на те, що не були забезпечені їжею та одягом, їм не вистачає коштів для забезпечення базових потреб, вони не змогли скористатися безкоштовною медичною допомогою та ліками.

Потрібно не тільки збільшити обсяг тимчасового захисту, але й вдосконалити практичний доступ до процедур захисту для біженців. Варто також прийняти ціленаправлені рішення та вжити потрібних заходів для усунення перешкод, які заважають доступу біженців до ключових прав і допомоги, таких як житло, харчування та медична допомога.

Уряду Італії потрібно розширити тимчасовий захист на усіх шукачів притулку та біженців, які втекли від війни в Україні. Влада Італії повинна гарантувати усім біженцям доступ до потрібних документів. Також вона

повинна сприяти доступу біженців до документів і гарантувати вирішення проблем щодо затримок у наданні документів.

Що ж стосується самих біженців з України, то перш за все їм потрібно володіти інформацією та знати свої права. Цього можна отримати через постійний моніторинг ЗМІ, пабліків для біженців, спілкуючись з іншими українцями, а найголовніше – це підтримувати тісний зв'язок із консульствами України в Італії. Також, не менш важливим фактором є знання мови, це відкриє більше можливостей перед громадянами України, дозволить бути обізнаними, підвищить можливість отримати роботу, допоможе з пошуком житла. Пропри всі труднощі, з якими стикаються біженці з України в Італії, не потрібно забувати громадянином якої країни вони є.

ВИСНОВКИ

Сьогодні аналіз та дослідження сучасного стану та нових викликів, пов'язаних з потоком біженців з України в ЄС, є актуальною проблемою у зв'язку із повномасштабним вторгненням російської федерації, що зумовило кардинальні зміни у функціонуванні українського суспільства. Метою цієї бакалаврської роботи було розкриття сутності соціальної допомоги, що надається українцям, які виїхали до Італії внаслідок війни, та визначення ролі соціальної роботи у вирішенні їхніх проблем.

Відповідно до мети бакалаврської роботи було виконано наступні завдання.

У розділі 1 проаналізовано теоретичні засади дослідження проблем соціальної допомоги українцям, що покинули Батьківщину через війну, в рамках соціальної роботи, для інтерпретації соціальної допомоги українським громадянам за кордоном. Соціальна допомога – це державне забезпечення економічного і соціального добробуту людей, які перебувають у складній життєвій ситуації, зокрема через виплату пенсій, надання пільг, надання грошової допомоги, допомоги у вигляді продуктів харчування, товарі першої необхідності, засобів гігієни, одягу, взуття та іншу грошову допомогу.

Соціальна робота є інструментом регулювання правових, економічних стосунків людини з громадськістю, надання їй допомоги та підтримки в подоланні складних життєвих подій, які перешкоджають нормальному повноцінному життю, поліпшення якості життя.

Також в даному розділі проведено розмежування понять «мігрант», «біженець», «переселенець», «внутрішньо-переміщена особа». Зокрема, мігрант – особа, яка свідомо та за власним бажанням перетнула державний

кордон для зміни місця проживання або без такої зміни. Біженець – це особа, котра змушена була покинути свою країну проживання через надзвичайні події, зокрема війну. Переселенець – це особа, яка змушена була змінити своє постійне місце проживання і переїхати в межах держави. Внутрішньо-переміщена особа – це особа, яку змусили покинути своє місце проживання через або з для уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Українців, які виїхали за кордон через війну в Україні до ЄС не визнають біженцями, мігрантами, переселенцями чи внутрішньо-переміщеними особами. Їм приписують статус переміщених осіб, які знаходяться під тимчасовим захистом з можливим продовженням або не продовженням цього статусу кожні 6 місяців.

Українці, які виїхали до Італії через повномасштабне вторгнення російських військ до України можуть отримати тимчасовий захист та статус біженця відповідно до норм чинного законодавства. Дію тимчасового захисту можна продовжувати, подавши заяву до Міграційної служби Італії. Українським біженцям в Італії гарантується надання грошової, матеріальної, психологічної допомоги, допомоги із розміщенням та одержанням ряду соціальних послуг.

В Італії надання соціальної допомоги базується на засадах континентально-європейської (консервативної) моделі соціальної політики, де перевага надається системі страхового захисту. Саме завдяки цьому розмір соціальної допомоги перебуває в пропорційній залежності від трудових доходів і розмірів відрахувань на страхові платежі.

У розділі 2 проведено дослідження основних видів допомоги, яка надається громадянам України в Італії. Зокрема, українці можуть отримати

одноразові грошові виплати, виплати при інвалідності, виплати на утримання дітей, безкоштовну освіту та медичне страхування. У деяких районах Італії також надається можливість безкоштовно користуватися муніципальним транспортом. Соціальна допомога надається управлінням соціального захисту Італії, в різних регіонах та муніципалітетах країни.

Що стосується Національного управління соціального захисту Італії (Istituto Nazionale Previdenza Sociale (INPS)), то дана організація займається виплатами пенсій, соціального страхування та соціальної допомоги. Вона також виконує наглядові завдання, які також виконуються через внутрішні та зовнішні бази даних.

INPS надає пенсії та інші послуги соціального забезпечення з податками, які отримують близько 70% від обов'язкових внесків на обов'язкове страхування, а решта 30% - через прямі трансферти держави. Послуги ґрунтуються на обов'язкових страхових відносинах і фінансуються за рахунок внесків найманих працівників, визначених у відсотках від заробітної плати.

В Італії соціальні виплати пов'язані з працевлаштуванням, національністю і статусом резидента. Люди, яким надано міжнародний захист, мають доступ до соціального страхування незалежно від типу захисту, який вони мають. Що стосується соціальних виплат, вони можуть отримати до них доступ, якщо працюють.

Муніципалітети разом чи самостійно мають право надання соціальної допомоги. Громадяни, які не отримали жодної відповіді щодо надання допомоги, виявлені президентом Регіональної ради, можуть звернутися до префектури, президента, судів держави або уповноваженого з прав людини за захистом своїх прав.

Законодавчо закріплено, що міста несуть відповідальність за гарантування соціальної допомоги та сприяють формуванню заходів регіонального планування у сфері соціального забезпечення та соціальних послуг.

У розділі 3 було проведено дослідження проблем пов'язаних із соціальною допомогою українцям, які виїхали до Італії через війну. При проведенні дослідження було поставлено наступну гіпотезу. Вважається, що українці, які були змушені покинути Батьківщину через війну, перебувають у складній життєвій ситуації. Тому, рівень задоволеності отриманої соціальної допомоги залежить від рівня життя українців до переїзду в Італію. Дана гіпотеза була спростована результатами досліджень, які свідчать про те, що наразі усі українські біженці в Італії, отримують однаковий рівень соціальної допомоги, не залежно від їх матеріального стану та статусу в Україні.

З-поміж методів дослідження було обрано такі методи, як вторинний аналіз даних та аналіз документів, які дали змогу зібрати дані, та провести їх детальний аналіз.

Також, проаналізовано сучасний стан надання соціальної допомоги біженцям з України та визначено дієвість видів соціальної допомоги.

Найбільшу групу серед біженців в Італії становлять жінки та діти, адже, як відомо, чоловікам призовного віку заборонено покидати Україну, окрім винятків, передбачених законодавством. Основними містами, які прийняли українських біженців, є Мілан, Рим, Неаполь та Болонья. Більшість біженців прибули з Запорізької, Дніпропетровської, Київської, Миколаївської та Херсонської областей. Малою є частка осіб із західної частини країни.

Відповідно, з-поміж багатьох проблем, з якими стикаються українські біженці в Італії, основними з них є наступні. Тривалий термін оформлення документів – іноді, на оформлення документів потрібно чекати тижнями, на

реєстрацію на порталі – місяць. Житла не вистачає на усіх біженців, декому приходится постійно переїжджати в пошуках нормальних умов для життя. Через довгий термін оформлення документів, українські біженці не можуть працевлаштуватися і змушені розраховувати лише на допомогу держави. Що стосується осіб, які проживали в Україні, але не мали українського громадянства та змушені були тікати від війни до Італії, то законодавством не передбачено надання їм статусу біженця та виплати соціальної допомоги. Деяким особам відмовлено у наданні статусу біженця без обґрунтованих причин. Також, існує проблема у доступі до інформації та юридичної допомоги. Доступ до неї мають тільки громадяни України і лише 24% опитаних знають, де отримати потрібну інформацію. Трапляються випадки, коли особи, які мають статус біженця та приїжджали в України для того щоб відвідати родичів, при поверненні до Італії виявляли, що їхній статус біженця було скасовано, без об'єктивних на те причин. Безліч українських біженців скаржаться на те, що не були забезпечені їжею та одягом, їм не вистачає коштів для забезпечення базових потреб, вони не змогли скористатися безкоштовною медичною допомогою та ліками.

Для вирішення проблем соціальної допомоги біженцям з України в Італії розроблено рекомендації, щодо можливостей отримання соціальної допомоги в цій країні.

Потрібно не тільки збільшити обсяг тимчасового захисту, але й вдосконалити практичний доступ до процедур захисту для біженців. Варто також прийняти ціленаправлені рішення та вжити потрібних заходів для усунення перешкод, які заважають доступу біженців до ключових прав і допомоги, таких як житло, харчування та медична допомога.

Уряду Італії потрібно розширити тимчасовий захист на усіх шукачів притулку та біженців, які втекли від війни в Україні. Влада Італії повинна

гарантувати усім біженцям доступ до потрібних документів. Також вона повинна сприяти доступу біженців до документів і гарантувати вирішення проблем щодо затримок у наданні документів.

Що ж стосується самих біженців з України, то перш за все їм потрібно володіти інформацією та знати свої права. Цього можна отримати через постійний моніторинг ЗМІ, пабліків для біженців, спілкуючись з іншими українцями, а найголовніше – це підтримувати тісний зв'язок із консульствами України в Італії. Також, не менш важливим фактором є знання мови, це відкриє більше можливостей перед громадянами України, дозволить бути обізнаними, підвищить можливість отримати роботу, допоможе з пошуком житла. Пропри всі труднощі, з якими стикаються біженці з України в Італії, не потрібно забувати громадянином якої країни вони є.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Акуленко Л., Балакірєва О., Волосевич І. та ін. Світове дослідження цінностей в Україні. Київ, Український центр європейської політики, 2020. 216 с. URL: https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/WVS_UA_2020_report_WEB.pdf
- Битяк Ю. П. Права і свободи людини в умовах глобалізації / Ю. П. Битяк, І. В. Яковюк // Філософія права і загальна теорія права. – 2013. – № 2. – С. 80–93.
- Бурлак О. В. Міжнародні стандарти щодо статусу і функціонування національних установ із захисту і заохочення прав людини : монографія / О. В. Бурлак. – Іван-Франківськ : Симфонія форте, 2012. – 212 с.
- Буроменський М. В. Міжнародний захист прав людини та права біженців. Навчальний посібник. /за редакцією Буроменського М. В. – К., 2014. – 160 с.
- Вдовиченко О. І. Права людини в Європейському Союзі / О. І. Вдовиченко // Суспільство і політичні інститути в умовах трансформації та реформ : XXI Харк. політолог. читання (матеріали міжнар. наук.-теорет. конф.). – Х., 2008. С. 41–43.
- Вечірко Т. Права українців за кордоном під час війни. URL: https://www.prostir.ua/?library=prava-ukrajintsiv-za-kordonom-pid-chas-vijny&fbclid=IwAR1B8kLLmBDJN1QWua_IHZ-NC-xWp1UsiojioZ49WXs_uzOa0A3EeEYBt2o (дата звернення: 05. 02.2024).
- Війна в Україні: соціологічний вимір. Компанія «Оперативна соціологія», Норвезький інститут міських та регіональних досліджень

(NIBR), Університет ОслоМетрополітен (OsloMet). URL: <https://oper.so/index.-html#blog> (дата звернення: 07.02.2024).

- Гончаренко О. А. Статус біженця в міжнародному праві: автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 «Міжнародне право» / О. А. Гончаренко. – Харків, 2005. – 20 с.
- Громадяни України, які шукають тимчасового захисту від війни, потребують допомоги як на рідній землі, так і за кордоном. Українська Гельсінська спілка з прав людини. URL: <https://helsinki.org.ua/articles/hromadiany-ukrainy-iaki-shukaiut-tymchaso-voho-zakhystu-vid-viyny-potrebuieut-dopomohy-iak-na-ridniy-zemli-tak-i-zakordonom/> (дата звернення: 23.03.2024).
- Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / уклад. і наук. ред. О. Л. Жуковська. – К. : ВІПОЛ, 2004. – 960 с.
- Єдина соціальна допомога в Італії (L'Assegno unico): що це таке і хто може претендувати на допомогу. URL: <https://visitukraine.today/blog/1448/the-only-social-assistance-in-italy-lassegno-unico-what-it-is-and-who-can-claim-benefits> (дата звернення 02.03.2024).
- Життя українців за кордоном внаслідок повно-масштабного вторгнення РФ на територію України. ГО «Інститут молоді». URL: https://drive.google.com/drive/folders/1slzMj8qdpLvjjopRsXyR_i4mPp62Ufwu (дата звернення: 14.04.2024).
- Інформація для людей, які тікають від війни в Україні. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europeworld/eusolidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/information-people-fleeingwarukraine_uk (дата звернення: 01.04.2024).

- Італія готується прийняти 600 українських біженців за допомогою Карітасу. URL: <https://synod.ugcc.ua/data/italiya-gotutsya-pryynyaty-600-ukraynskyh-bizhentsiv-z-adopomogoyu-karitasu-8548/> (дата звернення 18.02.2024).
- Капська А.Й. Соціальна робота : [Навчальний посібник] / А.Й. Капська. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
- Кащей І. Українські біженці в Італії: бюрократія проти чуйності італійців. URL: https://lb.ua/world/2022/07/21/523853_ukrainski_bizhentsi_italii.html (дата звернення 25.02.2024).
- Кащей І. Українські біженці в Італії: сонячна гостинність та багато бюрократії. URL: https://lb.ua/world/2022/06/01/518645_ukrainski_bizhentsi_italii_sonyachna.html (дата звернення 26.03.2024).
- Кількість біженців з України перевищила 3,5 мільйона – ООН. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3436732-kilkist-bizenciv-zukrainiperevisila-3-5-miljona-onn.html> (дата звернення: 17.02.2024).
- Конвенція про статус біженців; Генеральна Асамблея ООН, від 28 липня 1951 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_011. (дата звернення: 13.03.2024).
- Кульчицька К. Поїхати, щоб повернутися: чому українці за кордоном уникають статусу біженця. Аналітичний центр «Європа без бар'єрів». URL: https://www.eurointegration.com.ua/article_s/2022/04/28/7138538/ (дата звернення: 22.02.2024).
- Лібанова Е. М., Позняк О. В., Цимбал О. І. Масштаби та наслідки вимушеної міграції населення України внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Демографія та соціальна економіка. 2022. № 2 (48). С. 37—57.

- Микитенко Є. В. Щодо особливостей правового регулювання статусу біженців / Є. В. Микитенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2015. - Вип. 14(1). - С. 38-40.
- Міграція та соціально-політичні настрої під час повномасштабної війни росії проти України: аналітичний звіт. Перша хвиля дослідження. URL: https://gradus.app/documents/256/GradusEU_survey_-wave1_UA_hSorts5.pdf (дата звернення: 29.03.2024).
- Опитування українських біженців та осіб, які шукають тимчасовий притулок за кордоном. ГО «Інститут молоді». 5—17 квітня 2022 року. URL: https://drive.google.com/file/d/1mmmJeOCqCw6JP0CJZRhMfuo-YZlCyTe_C/view?fbclid=IwAR1E4H93aU4ubcM49ras- [HYPERLINK \"https://drive.google.com/file/d/1mmmJeOCqCw6JP0CJZRhMfuo-YZlCyTe_C/view?fbclid=IwAR1E4H93aU4ubcM49ras-WIgzRSTwqpv0UtVun2T8kqTwYwZdiAXjyjXJa_I\"WIgzRSTwqpv0UtVun2T8kqTwYwZdiAXjyjXJa_I](https://drive.google.com/file/d/1mmmJeOCqCw6JP0CJZRhMfuo-YZlCyTe_C/view?fbclid=IwAR1E4H93aU4ubcM49ras-WIgzRSTwqpv0UtVun2T8kqTwYwZdiAXjyjXJa_I\) (дата звернення: 20.04.2024).
- Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 11.02.2024).
- Поєдинок О. Р. Права біженців у контексті фрагментації міжнародного права: дис. канд. юрид. наук: 12.00.11 / О. Р. Поєдинок; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - К., 2009. - 236 с.
- Потапов В.І. Біженці та міжнародне право: Міжнар. Відносини, 1986. – С. 54.
- Пушкіна О.В. Гарантії захисту прав і свобод біженців. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. Вип. 5. С. 164–167.
- Ручка А. Цінності та ціннісні зміни в новітній історії України. Інститут соціології НАН України. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 років незалежності. 2021. Вип. 8 (22). 620 с. С. 486—497.

- Рущенко І. Великий вихід українського народу (феномен переміщених осіб 2022 року). Український соціум. 2022. № 2(81). С. 155—168.
- Свящук А. Л. Проблеми прав біженців та виклики сучасності / А. Л. Свящук. – Харків: ФОП Голембовська О.О, 2018. – 321 с.
- Семигіна Т.В., Гусак Н.Є., Трухан С.О., Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб Український соціум. / Т.В. Семигіна, Н.Є. Гусак, С.О. Трухан. – К.: - 2015. - №2 266с.
- Сірант М. М. Проблеми забезпечення захисту прав окремих категорій біженців / М. М. Сірант // Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. Сер. Юридична. – 2010. – № 4. – С. 198-202.
- Сорока І. О. Права та обов'язки шукачів притулку в міжнародному праві. Науковий вісник публічного та приватного права. 2019. Вип. 2, т. 2. С. 219–222.
- Сорока І.О. Міжнародно-правовий статус осіб, що шукають притулку. Дис. доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 219 с
- Соціальна допомога: її види та форми. URL: <https://studies.in.ua/socialna-polityka-derzhavy/3477-socalna-dopomoga-yiyi-vidi-ta-formi.html> (дата звернення: 03.04.2024).
- Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: Теорія і практика. Київ, 2004. 408 с.
- Українські біженці в Італії: сонячна гостинність та багато бюрократії. URL: https://lb.ua/world/2022/06/01/518645_ukrainski_bizhentsi_italii_sonyachna.html (дата звернення: 13.03.2024).
- Українські біженці війни за кордоном: аналітичний огляд. Національний інститут стратегічних досліджень. URL:

<https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinski-bizhentsi-viyny-za-kordonom> (дата звернення: 06.02.2024).

- Українці-біженці за кордоном стикаються з юридичними питаннями працевлаштування, житла, тимчасового захисту та видачі документів - юристи. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/912388.html> (дата звернення 12.02.2024).

- Філіпчук Л., Ломоносова Н., Сирбу О., Кабанець Ю. Вимушена міграція і війна в Україні (24 лютого — 24 березня 2022). Аналітичний центр «CEDOS». URL: <https://cedos.org.ua/researches/vymushena-migracziya-i-vijna-v-ukrayini-24-bereznia-10-chervnya-2022/> (дата звернення: 06.01.2024).

- Фролова А. А. Заходи ефективного управління міграційними процесами України // Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XIV міжнар. наук.-практ. конф., 19 жовтня 2018 р. – Київ: Нац. авіац. ун-т, 2018. С. 552-553.

- Центр економічної стратегії. Офіційний сайт. URL: <https://ces.org.ua/about/> (дата звернення: 07.04.2024).

- Essential information // EU Immigration Portal. Practical information on moving to the European Union. URL: https://ec.europa.eu/immigration/bluecard/essential-information_en (дата звернення: 11.03.2024).

- European Commission, Communication from the Commission on Operational guidelines for the implementation of Council implementing Decision 2022/382 establishing the existence of a mass influx of displaced persons from Ukraine within the meaning of Article 5 of Directive 2001/55/EC, and having the effect of introducing temporary protection 2022/C 126 I/01, 21 March 2022.

- Financial support and bonuses in Italy. URL: <https://italy.refugee.info/en-us/articles/5388918400663> (дата звернення 22.02.2024).
- Il ruolo dei comuni nell'erogazione dei servizi sociali: rapporto con le organizzazioni non profit e funzioni degli enti strumentali. URL: <https://www.amministrazioneincammino.luiss.it/2002/12/05/il-ruolo-dei-comuni-nell'erogazione-dei-servizi-sociali-rapporto-con-le-organizzazioni-non-profit-e-funzioni-degli-enti-strumentali/> (дата звернення: 02.04.2024).
- Italian welfare state. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Italian_welfare_state (дата звернення: 05.04.2024).
- La storia e i numeri dell'INPS. URL: <https://www.inps.it/it/it/l-istituto/la-storia-e-i-numeri-dell-inps.html> (дата звернення 08.03.2024).
- Madsen A. The status of refugees in international law. Vol. 1. A. W. Sijthoff, 1966. P.74
- Million People Displaced by the War in Ukraine: IOMSurvey. URL: <https://ukraine.iom.int/en/71-million-people-displaced-war-ukraine-iom-survey> (дата звернення: 23.03.2024).
- National Institute for Social Security (Italy). URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/National_Institute_for_Social_Security_\(Italy\)](https://en.wikipedia.org/wiki/National_Institute_for_Social_Security_(Italy)) (дата звернення 07.02.2024).
- Nei Comuni italiani mancano più di 3.000 assistenti sociali. URL: <https://www.secondowelfare.it/assistenti-sociali/nei-comuni-italiani-mancano-piu-di-3-000-assistenti-sociali/> (дата звернення: 07.04.2024).
- S. Carrera, M. Ineli Ciger, L. Vosyliute, L. Brumat, 'The EU Grants Temporary Protection For People Fleeing War in Ukraine: Time To Rethink Unequal Solidarity in EU Asylum Policy' (2022)

- Save the Children, Putting Children First: Priorities for the European Union's response to the conflict in Ukraine, September 2022 https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/Putting_children_first_Policy_paper.pdf (дата звернення 11.02.2024)
- Social welfare rights in Italy. URL: <https://welcomm-europe.eu/italy/welfare/> (дата звернення: 13.02.2024).
- Spesa sociale: qual è la situazione italiana? URL: <https://www.lasvolta.it/3792/spesa-sociale-qual-e-la-situazione-italiana> (дата звернення: 17.03.2024).
- State aid: Commission approves 2022-2027 regional aid map for Italy. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_21_6467 (дата звернення: 18.03.2024).
- Steven. R. Tabor, Assisting the Poor with Cash: Design and Implementation of Social Transfers Programs (Washington: World Bank, September 2002).
- Tsagourias, N., and A. Morrison, International humanitarian law: cases, materials and commentary, Cambridge, Cambridge University Press, 2018.
- UCRAINA PIÙ – MILANO. Офіційний сайт : URL: <https://ucrainapiumilano.org/>